KEMALETTİN TUĞCU

Dağdaki Yabancı

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-10

DAĞDAKİ YABANCI

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı'nca, 14 Temmuz 1975 tarih ve 1848 sayılı Tebliğler Dergisi'nde, ilkokul ikinci devre ile orta dereceli okul öğrencilerine, tavsiye edilmiştir.

KEMALETTİN
TUĞCU

DAĞDAKİ YABANCI

KEMALETTİN TUĞCU

10

Damla Yayınevi Nu.: 17

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 10

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
İlhan Bilge

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-001-6

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

KÖY YOLUNDA

Küçük bavulumu elime alarak otobüse koştum. İstasyonun yanındaki alanda bir adam bağırıyordu:

— Sarıca, Çifteler, Kavaklı, Dereköy...

Askerden izinli gelenler, tahta bavullarını taşıyarak trenden inip otobüse biniyorlardı. Bu otobüs o zamana kadar görmeye alıştığım otobüslere benzemiyordu. Camları kırık, boyası sıyrık, pek eski bir şeydi.

İçeriye itiş kakış ben de girdim. Bütün sıralar dolmuştu. Daha ayakta duranlar, yer arayanlar vardı. Ortaya doğru,

bir sırada boş bir yer buldum. Pencere tarafında esmer, gözlüklü bir adam oturuyordu.

— Amca, diye seslendim. Buranın sahibi var mı?

Askerlerin arka çantasına benzeyen bir torbayı ayaklarının dibine koymuş olan adam yüzünü bana çevirdi. Beni yukarıdan aşağıya bir süzdü, sonra:

— Yok, dedi. Otur bakalım.

Etrafımdakilerden çekinerek oturdum. Ayakta kalmış ihtiyarlar, emzikli, çocuklu kadınlar bile vardı.

Otobüs iyice dolmuştu. Kalktı, akşam karanlığında farları yana söne ilerleyip kasabadan şoseye çıktı. Şoför, başı tıraşlı bir adamdı. Böyle otobüs kullanacak bir kimseye hiç benzemiyordu. Ama önünde, camın üstüne doğru uğur getirsin diye bir kaplumbağa yavrusunun kabuğu ile bir nazar boncuğu asılıydı. Bir de maşallah yazısı vardı.

Yanımda ayakta duran, kucağı çocuklu bir kadına yerimi vermek için kalktım. Onun yanındaki köylü bana:

— Sağol aslanım, dedi. Sen rahatına bak.

Bir askerin verdiği yere kadını oturttular. Daha sonra çok yaşlı bir köylüye yine yerimi vermek istedim.

Adam:

— Sağol, dedi. Ziyanı yok, ben alışığım.

O da verdiğim yere oturmadı. Ben böyle dingil dingil ayakta kalanları gördükçe rahat edemiyordum. Benim halimden anlayan yanımdaki adam başını çevirdi:

— Rahatına bak yavrum, dedi. Ölseler yine oturmazlar.

Şaşırmıştım. Ben de onun yüzüne baktım. Güneşten çok yanmıştı. Yüzünün çizgileri sertti ama inceydi. Gözlerinin içi parlıyordu. Boş bulundum:

— Neye oturmuyorlar? diye sordum.

— Burada ben varım, dedi. Benim yanıma kimse oturmaz.

Üstünde avcı kılığı vardı. Ayağına yumuşak çizmeler giymişti. Sırtındaki cekedin önünü çözmüştü. Çok güçlü bir adam olduğu durumundan anlaşılyordu.

Ben yolculuğun, acemiliğin verdiği sıkıntı ve şaşkınlık içinde etrafıma bakınıyordum. Bir zaman böyle gittik. Otobüs sarsılıyor, çarpılıyor, sağlam camları zıngırdıyordu.

Hava iyiden iyiye karardı, gece oldu. Yanımdaki adam bana sordu:

— Sen nereye gidiyorsun?

— Kavaklı köyüne, dedim.

— Ne yapacaksın orada?

— Köyde amcam var. Ona misafir gidiyorum.

— Kim senin amcan?

— İdris Bey.

— Hocaoğlu İdris Bey değil mi?

— Evet.

O sustu, ben sordum:

— Siz amcamı tanır mısınız?

— Tanırım, dedi. Köyde onunkinden başka kiremitli ev yoktur. Ama sen orada ne yapacaksın?

— Amcam bize dargındır. Babam yolladı beni.

— İyi ama oraya gece yarısı varacağız. Yanındaki yanaşmalardan birine seni istasyonda bekletseydi sıkıntı çekmezdin.

— Babam telgraf çekmişti ona, ama kimse beklemedi beni.

— Telgraf, öyle mi?

Güldü. Sonra ağırlaştı:

— Köy sapa yerde, postanesi yok. Birisi inecek de postaneye uğrayacak, mektup filan varsa alacak.

Ben daha fazla sıkıldım. Adam yavaş yavaş konuşuyordu:

— Kavaklıda sıkılırsın. Köylünün biraz tarlası varsa onlar da aşağıda, Kızılırmak kenarlarındadır. Ne yeşillik var, ne bir ağaç. Eskiden nahiye merkeziymiş. Susuzluk yüzünden köylüler şehirlere, başka köylere göçmüşler.

Otobüs durdu. Şoför:

— Kayabaşı, diye seslendi.

Daha evvel Sarıca, Çifteler diye adlandırılan köylerin yakınlarında durmuştu. Birkaç köylü inmişti. Şoför bekliyordu. Yanımdaki adam:

— Kavaklıya giden yoksa ben burada inmeyeceğim, dedi. Bu çocuk acemi. İdris Beye gidiyormuş.

Şoför:

— Sen Kayabaşı'na gideceğim dedin, diye seslendi.

Otobüs yeniden yola çıktı. Yolcular susuyorlardı. Biraz sonra bir kaçı uyudu. Ben konuşmaktan çekiniyordum. Karanlıkta gidiyorduk. Gece yarısı oldu. Sonunda otobüs şosenin üstünde durdu. Şoför:

— Kavaklı, diye seslendi.

Otobüsten birkaç köylü daha indi. Fakat hepsi bir araya toplanarak hızlı hızlı yürüyüp karanlıkta bir yoldan çıkmaya başladılar. Yanımdaki adam çantasını sırtına geçirdi. Benim elimden bavulu aldı. Biz de yürümeğe başladık. Yol yokuştu. Yanımdaki adam biraz sonra:

— Senin adın ne? dedi.

— Erol, dedim.

— Görüyorsun ya, dedi. Bu köylüler böyledir işte. Benden bucak bucak kaçarlar. İdris Bey uyanık bir adamdır. Onlara uymaz. Ağaçlığa çıkınca rastlaşırız. Biraz konuşuruz. Bir de öğretmen var, o da temiz delikanlıdır. Ama şim-

di okullar tatil. Kimsesi yok öğretmenin fakat ne yapsın bu susuz köyde. Şehre gitti.

— Siz köyde değil misiniz? dedim.

— Hayır, dedi. Ben taş ocaklarında otururum. Orada biraz hayvanım var. Biraz da eker, biçerim. En çok balcılık yaparım.

Yolu epeyce çıktık. Köpekler üremeye başladı. Sağ da, solda duvarlar vardı. Adam bir duvarın dibinde durdu. Tahta kapıyı, parmaklıkların içinden elini sokarak açtı. Küçük bir bahçeye girdik. Bağlı bir köpek bağırıp duruyordu.

Adam, karanlık bir evin kapısını çaldı. Bavulumu yere bıraktı.

— İdris Bey, İdris Bey! diye seslendi.

İçeride cansız bir ışık yandı. Sürtünen terlik seslerini duyduk. Kapı açılmadan kalın bir ses:

— Kim o? diye sordu.

— Yanımdaki adam:

— Benim İdris Bey, dedi. Ben Demir. Sana yeğenini getirdim.

Kapı açıldı. Elinde gaz lâmbası, başı takkeli, entari giymiş bir adam kapının içinde göründü.

Adının Demir olduğunu öğrendiğim adam, bavulumu içeriye bıraktı ve bir şey söylemeden çekilip gitti.

SUSUZ KÖY

Doğrusu amcam beni hiç de iyi karşılamamıştı. Hemen bana verdikleri bir sedirin üstüne uzandım. Yollarda hırpalandığım, yokuşu çıktığım için yorulmuşum. Bu yüzden uyudum. Sabahleyin kulağıma kadar gelen söylentilerle uyandım. Bir kadın:

— İdris efendi, bu çocuğun ne suçu var? diyordu. Kardeşin yollamış. Misafir işte.

Erkeğin sesi:

— Sen bilmezsin onları, dedi. Benden hesap soracaklar. Satar, savar, veririm haklarını. Kimsenin malında gözüm yok.

Babamdan işittiğime göre, büyük babamız her iki oğlunu da okutmak için çok çalışmış. Köyde babasından kalma birçok tarlayı, hayvanı satmış. Fakat babam okuduğu hâlde İdris okumamış. Nihayet dedem onu köye yollamış. Köydeki tarlalarda babamın da hissesi varmış.

Babam ağabeyisiyle anlaşmak için bayramlarda mektup yazar, hatırını sorarmış. Ama amcam hiçbir zaman yanaşmamış buna. Mektuplara karşılık vermezmiş. Köyden evlenen amcamın çocuğu da olmamış.

Ben bunları bildiğim için hazırlıklı gelmiştim. Amcamın gönlünü almaya çalışacaktım.

Şişmanca bir kadın olan yengem Zeynep Hanımın önüne koyduğu sütü içip amcamın yanına gittiğim zaman amcam beni ilk defa görüyormuş gibi:

— Erol Beyefendi, dedi. Teşrif edeceğinizi haber verselerdi size araba yollardım.

Ben elini öpmek istedim. Elini çekti. Yengem bir köşede oturuyordu. Sedirli bir odadaydık. Ben:

— Babam telgraf çekmişti, dedim.

Sonra cevap beklemeden:

— Ziyanı yok, dedim. Demir Bey otobüsteymiş, sizi de tanıyormuş. Beni buraya kadar getirdi. Merak etmeyiniz amca, çok kalacak, sizi rahatsız edecek değilim. Dünyada bir amcam olduğunu biliyordum. Ben istedim babamdan. Bu tatilde beni amcama yolla, dedim.

Amcam çatık kaşlı, tadsız bakışlı, sinirli bir adamdı. Yü-

zü güneşten iyice yanmıştı. Gömleğin yakasından beri göğsüne doğru derisi bembeyazdı. Elleri de bileklerine kadar hotamaklaşmış, nasır tutmuştu.

Kahvesini ağır ağır içerken ben cebimden babamın yazdığı mektubu çıkartıp kendisine verdim. Kaşlarını çatarak okumaya başladı. Sonra bana:

— Babanız Kadri Bey paradan hiç söz etmemiş, dedi.

— Amca, dedim. Sizin ne dereceye kadar doğru bir insan olduğunuzu babam biliyor. Bana ayrıca tembih etti. Amcan tarlaların, bağların, hayvanların kahrını çekiyor. Ben köyü bıraktım, şehir hayatına daldım. Ama bizim doğduğumuz yer orasıdır. Her şey onun hakkıdır, ama bunu kabul etmiyor. Eğer benim için ayırdığı bir şey varsa sen onu al, tekrar amcana iade et. Baba ocağımız olan köye harcasın, demişti.

Amcam uflayıp pufluyordu. Yengem:

– Hasan'ı suya yollayayım mı? diye sordu?

Amcam eliyle bir işaret yaptı. Sonra arkasından seslendi:

— Dereköye uğrasın da somun alsın, dedi. Küçük bey bizim yufta ekmeğimizi yemez.

Amcam gitti, ben yengemle yalnız kaldım. Bu kadını hiç tanımazdım. Ama o bana çok yakınlık gösterdi. Annemi, kız kardeşimi sordu. Sonra amcamın huysuzluklarından söz etti:

— Sen aldırma, kırılma Erol Bey, dedi. Onun çocuklara karşı çok büyük sevgisi vardır. Elin çocuklarını sever. Eh, Allah bize evlât vermedi.

O akşam amcam yemekten sonra beni gaz lâmbasını ışığında tahta bir masanın yanına çağırdı. Karşılıklı birer iskemleye oturduk. Bir takım kâğıtlar çıkartarak bana hesaplar gösterdi. Yirmi yıldan beri ekinlerin, bahçelerin hesabını tutmuştu. Hayvanları da bu hesaba katıyordu.

Amcam, yirmi yıldan beri ekinlerin hesabını tutmuştu.

İdris Bey bu hesapları evvelce ayırmış, tarla ve ağaçların ürünlerini yarı yarıya babamın payına yazmıştı. En altında da en yakındaki şehirde bulunan bankaya yatırdığı para yazılıydı.

Hayvanlar için ayrı bir hesap tutulmuştu Ben:

— Amca, dedim. Sen istediğin için bu hesaplara bakıyorum. İlk başta koyun ve sığır hesabı yok. Bunları sen almışsın. Sen üretmişsin. Bunda babamın ne hakkı var?

İdris amcam:

— Evet, dedi. Buraya dönüşümde bir tek hayvan yoktu. Ama ben yavaş yavaş üçer, beşer satın aldım. Kendimi çifçiliğe verdim.

— Ben hayvanların hesabını kabul edemem amca. Onlar senin malın.

— Öyle ama, deden bana para vermişti. O para ile aldım.

— Dedemin babamı okutmak için harcadığı para, sana verdiğinden kat kat fazladır. Rica ederim şu defteri kapat.

— Sen demek hesap görmeğe geldin?

— Ben seni görmeye geldim amca. Paranın hiçbir kıymeti yok. Sen kardeşini görmek istemiyorsun. O sana hiçbir kötülük yapmamıştır. Buraya da kendi isteğinle gelmişsin. İstediğin kadar dargın ol. Babam bir ağabeyisi olduğunu hiçbir zaman unutmamıştır. Benim de bir amcaya ihtiyacım var.

İdris Bey kıpkırmızı olup bağırdı:

— Al amcanı da rafa koy. Köylü amca.

— Ne olursan ol, sen benim amcamsın.

Amcam yerinden fırladı gitti. Onu o akşam göremedim. Ertesi gün kahvaltıda çok suratsızdı. Ama ben aldırmadım. Çıkacağı sırada peşine takıldım. Tarlalara beraber gittik. Ekinler insan boyu yükselmiş, bir kısmı sararmaya yüz tutmuştu.

Sebze ektirdiği bahçede rençberler çapa yapıyordu. Yolda birkaç köylüye rastladık, amcama selâm verdikten sonra:

— İdris Bey misafiriniz var, öyle mi? diye sordular

Amcam sıkıldığı hâlde:

— Kardeşimin oğlu, dedi. Beni görmeye gelmiş.

O akşam amcam biraz neşeliydi. Ben çok sokuluyor, yakınlık gösteriyordum. Yemek yerken sordum:

— Amca, neye bu köyün suyu yok, hep böyle miydi?

Amcam içini çekerek:

— Eskiden suyu vardı, dedi. Zamanla yolu değişti. Künkler parçalandı. Ne kavak kaldı, ne çeşmede su. Bir yudum suyu, ta Kızılırmağa kadar inerek almak zorundayız.

— Amca, eski suyu yeniden köye getirsek nasıl olur?

— Köye mi getirsek. İyi ama, çok para?

— Ne kadar para amca? Su uzakta mı?

— Tâ yaylada. Tepede gördüğün ağaçlıkta.

— Amca be, künkler alıp döşeyelim, bir de çeşme yapalım, herkes suya kavuşsun. Çeşmenin taşına da Hocaoğlu diye yazdırırız.

Yengem Zeynep Hanımın ağzı açık kalmıştı. Amcam:

— Ben senin baban gibi zengin değilim, dedi.

— Amca, babamın hesabına otuz bin lira yatırmışsın. Bu parayı yatırsak su gelmez mi sanki?

— Gelir ama, o para benim değil.

— Canım sen de biraz bir şey kat. Babam işte sana yazdı. Erol akıllı bir çocuktur, bırak köye bir iyiliğimiz dokunsun diyor sana. Neye engel olacaksın. Seninle şehere gideriz, künkleri alırız, köylülerde bize yardım eder. Ne kadar su ile köyün arası?

— Eh, var bin, bin beş yüz metre.

— Elli santim künkten üç bin tane gider. İkişer liradan alsak altı bin lira eder. Künkleri bağlamak için bir ton çimento üçyüz lira yapar. Burada kum bulunur mu?

Amcam, tuhaf tuhaf yüzüme bakarak:

— Kızılırmak boyunda çok, dedi. Ne olacak?

— Harç yapmak için.

— Desene kafana koydun bu işi?

— Sen razı olursan, elbette. Gitsin gitsin de yirmi bin lira gitsin. Bir işçilik kalır. Köyde, bize yardım edecek olmaz mı?

— Yarın ben seni salaşa götüreyim de köylülerle konuş.

UYUKLAYAN ADAMLAR

Amcamın salaş dediği yer, köyün kahvesiydi. Dallardan yapılmış bir çardağın bir tarafında kerpiçten kahve ocağı, çardağın altında da tahta sıralar vardı. Çalışamayacak kadar yaşlı, eli değnekli ihtiyarlar akşama kadar burada oturuyor, uyukluyorlardı. Bunlardan biri hoca, öteki muhtardı. İçlerinden birisine de Gazi diyorlardı.

Ocakta çay pişiyordu, ama Allah çay eylesin. Zaten bulanık bir su olan bu çayın şekeri de az olduğu için insan içemiyordu.

Amcam haber yolladığı için, köyde eli ayağı tutan bir kaç köylü daha gelmişti. Ben hepsinin elini sıktım.

Güneşin insanın beynini yaktığı bu salaşın altında amcam fazla bekletmeden:

— Hemşeriler, dedi. Yeğenimin bir önerisi var. Köye su getirelim, diyor. Siz ne dersiniz?

Meğer yengem Zeynep Hanım kapı kapı dolaşıp komşularına su işini yaymış. Kadınlar da kocalarını zorlamışlar. Muhtar:

— İyi, hoş ama, dedi. Köyde kim var ki, para katsın?

Ben başımı kaldırdım:

— Bu işi amcam istiyor, dedim. Paranız yoksa köyde eli kolu tutan hemşeri de mi yok?

Köyün hocası:

— Temizlik imandan gelir, dedi. Temizlik de su ile olur.

Gazi adındaki ihtiyar:

— Ben hep söylerim, dedi. Tepede, ağaçlıkta köyün suyu var. Bir abdest almak, bir bardak su içmek için Kızılırmağa kadar iniyoruz. Birlik olsak su bizim ayağımıza gelir.

Amcam:

— İşte yeğenim, dedi. Bütün masrafı biz üstümüze alacağız. Harman için köye dönen delikanlılar çok olur. Beş altı posta işe başlasak, dağdan köye kadar bir ark bir haftada açılır. Şu okula, şu köy meydanına birer çeşme yaparız. Her ev suya kavuşur, köy yeşillenir, kavaklar dikeriz, çınarlar yetiştiririz.

Bir çok savaşa girip çıkmış, kimsesiz bir ihtiyarcık olan Gazi:

— Canım İdris Bey, dedi. Suyu kim istemez. Karı, kızan, ihtiyar, genç hepimiz çalışırız. Hoca mescitte köylüye duyursun. Yakın köylerden yardım edenler de olur. Zaten burada okul var, iki köyün çocuğu bize geliyor.

— Bu iş, oldu demektir, dedim. Amca yarın seninle yukardaki ağaçlığa çıkalım. Suyu bir görelim. Sonra vilâyetten bir mühendis isteriz. Yapacağımız işi bize gösterir. Tamam mı?

.....

Köye gelişimin dördüncü sabahı çok erken saatte, yandaki toprak damlı evden gelen bağırtılarla uyandım.

Yırtık yırtık bağıran hiddetli bir kadın sesi:

— Yaşı yirleede sayılasıca, gün tepeye dikildi, daha uykuya ganmadın mı, başımın belası, diyordu.

Daha güneş bile doğmamıştı. Bir başka sesin ağladığını duyuyordum. Amcam, entari ve başında takke ile avluda çıkıp yandaki evin avlusuna doğru bağırdı:

— İsmail Ağa, ayıptır, hem yazık günahtır. Elin kızını kapadınız eve, malına kondunuz, ırgat gibi çalıştırırsınız, sonra da bir rahat uyku yok kıza.

Pencereden baktım. Çok yaşlı bir köylü kapıya çıkmıştı.

— İdris Bey, ben nideyim. Bu garı Allah'ın bir divânesi. Ne lâf kâr eder ne sopa.

Amcam:

— Asıl suç sende, dedi. Kızı bunca isteyenler var, vermezsin. Bu deli karının elinde bırakırsın.

İsmail Ağa:

— Emanettir bana, dedi. Kalkayım da Allah'ın dağlısına mı vereyim? Malı ne ki? Çeyizsiz avradı kim alır?

Yengem avluya çıkıp yalvara yakara Amcamı içeriye aldı. İsmail Ağa'nın evin içinde:

— Divane avrat, beni elâleme kepaze ediyon. Bırak öksüz, yetim kızı. Yoksa ben küreğin sapını çıkarıp varırım yanına...

Diye bağırıyordu.

Komşular da ayaklanmıştı. Amcam kahvesini içerken bana:

— Köyde yaşamaktan yıldımsa, bunların yüzünden yıldım, dedi. Haftada bir iki nöbet, o deli karı bu kızcağızı döver. Bütün işi gören bu kızdır. Deli Zilha kapı kapı dolaşır, eve gelince de kıza çatar.

— Kim bu kız? dedim. Sabahları yumurta getiren mi?

— Evet, dedi amcam. Güzide'dir onun adı. İsmail'in kardeşinin kızı olur. Kadıncağız öldü. Elli dönüm tarlası, on beş baş hayvanı, evinin eşyası vardı. Hepsini yediler. Sen bu İsmail'in lâfına bakma. O da vicdansızın biridir.

Sonra içini çekti:

— Köylerde kadınları, ya malı için alırlar, ya da tarlaya,

işe dayanıklı oldukları için, dedi. Sen de gördün ya, Güzide güzel kızdır. Kasabada otururlardı. Buradaki mallarına İsmail bakardı. Kızı orada okuttular. Ama zavallının talihi yok. Nazik kızı, köylü erkek ne yapsın. Malını da bunlar yedi. Bir aralık Demir istedi bu kızı. Hatta beni araya koydu, ama vermedi İsmail.

— Amca, Demir dediğiniz, şu beni köye getiren adam mı?

— Evet, dedi amcam. Bana sorarsan hiç de kötü bir insana benzemez. Ama gelde bunu köydekilere anlat.

Bu gürültülerden sonra amcamla birer ata bindik. Köyün içinden geçip dolambaçlı yollardan tepede görünen ağaçlığa doğru çıkmaya başladık. Biz yükseldikçe köy aşağıda kalıyordu. Zaten toprak damlı evlerin yerden ayırt edilmesi güç oluyordu. Amcam epeyce neşeliydi.

— Bak Erol, diyordu. Hayvanlar bile yeşilliğe doğru gittiğimiz için sevinçli yürüyorlar. Orada büyük meşeler ve sakız ağaçları var. Bir yerde yeşillik gördü mü anla ki, orada su vardır.

Biz ağaçlığa yaklaştıkça kuş sesleri duymaya başladık. Güneşin ilk ışınları kol kol uzanıyordu. Köyün ve çevresinin çoraklığına karşı bu tepe, ağaçlarla kaplıydı. Hayvanlar uzanıp uzanıp, yeşil otlardan yoluyor, yürürken çiğniyorlardı.

Nihayet taşların arasından çıkıp göllenen suyun başına vardık. Amcam hayvanları başı boş bıraktı. Suyun yanında oturduk. Tatlı bir şırıltı duyuluyordu.

— Bu su hiç kesilmez mi? dedim.

— Kesilmez, dedi amcam. Daha arkada dağlar var. Su buradan ayak bulup çıkmış. Şurada gördüğün havuzun üstü kapalıydı. Su içinde toplanırdı. Nedense çökmüş, yolu kapatmış. Su da başka bir yol bulup arka sırtlara doğru akmaya başlamış.

Biz böyle konuşurken arkamızda bir çıtırtı oldu. Başımı çevirdim. Başında geniş bir güneşlik şapka bulunan kolları sıvalı bir adamın bize doğru geldiğini gördüm. Amcam:

— Merhaba Demir Bey, dedi.

Demir Bey yanımıza geldi. Amcamın elini sıktı. Benim de omuzuma elini koydu:

— Nasılsın Erol Bey, diye aşinalık etti. Kavaklı'dan memnun musun?

Adımı unutmamıştı. Amcam:

— Otursana doktor, dedi. Hayrola.

Demir Bey, biraz geride duran köpeğe seslendi:

— Boğaç, gel bakalım.

Boynunda çivili tasma bulunan iri yarı köpek yaklaştı. Demir Bey hayvanın başını okşadı:

— Sen de okşa Erol, dedi. Senin kokunu alsın.

Korka korka hayvanın başını okşadım. Köpek benim elimi, parçamı kokladı. Demir Bey:

— Artık korkma, dedi. Nerede görse seni tanır. Eh hayvan bu. Lâkırdıdan, paroladan anlamaz. Köpekler ahbaplarını kokusundan anlarlar.

Sonra, yanımıza oturarak:

— Buralara pek çıkmazdın İdris Bey! dedi.

Amcam suya bakmak için geldiğimiz anlattı. Demir Bey:

— Çok iyi olur, dedi. Ama bu içleri geçmiş, uyuşuk insanlarla iş yapmak kolay değil.

Amcam:

— Benim kimseye güvenim yok, dedi. Zaten parası olan çekip gitti. Kimse kafasını çalıştırıp da, köyün suyunu bulup getirelim demedi. Ben bile bunu düşünmedim. Erol davrandı. Babasının bende biraz parası vardı. Direndi bizim yeğen.

Demir Bey:

— Su hayattır, dedi. Kavaklıda ne ağaç kalmış, ne kuş. Bir toprak yığını. Köyün gençleri kalkınmayı düşünecekleri ne büyük şehirlere gidip çalışıyorlar. Ben taşocaklarını satın aldığım zaman köylüleri topladım, elbirliğiyle suyu getirin köye dedim. Ama ben yabancı bir adamım, burada, dağ başında yaşadığımı bile istemezler. Kaç defa beni şikâyet ettiler.

Amcam:

— Biliyorum, dedi. Sen kendi hikâyeni Erol'a kendi ağzınla anlat. Onun memleketi tanımaya hevesi var. Bir insanın tek başına da olsa neler yapabileceğini ona göster.

Konuyu burada keserek suyu konuştular. Havuz temizlenecek, künkler döşendikten sonra bir hazne yapılacak, künklere su verilecekti.

DEMİR BEY'İN HİKÂYESİ

Amcamla kasabaya kadar giderek kaymakamla görüştük. Bir kaç gün sonra su ve yol mühendisleri geldi. Muhtarı da alarak ağaçlığa çıktık. Uzun uzun inceleme yaptılar. Yol mühendisi bir makine göndereceğini söyledi.

Arası iki gün geçmeden bir makine geldi. Önce köy meydanından başladı. Dağa doğru gide gele genişçe bir yol açıyordu. Tamam beş gün çalıştı. Makineye bir de bıçak takarak bazen çok dikleşen ağaçlıkla köy alanı arasında bir ark açtı.

Köyün araba yolu bozulmuştu. Amcam makineyi çalıştıran adama rica etti. Köyden şoseye kadar inen yolda makine iki defa gidip geldi, yarım günde bir toprak yol açılmış oldu.

Bundan sonra amcamla şehre gidip iki kamyona çimento ve künkleri yükleyip köye getirdik. İki de sıvacı ustası

tuttuk. Bunları künkleri döşemeğe ve çimento ile birbirine bağlamağa başladılar.

Harman için gelen on kadar genç, muhtarın zorlamasıyla yardıma başladılar.

Amcam köyden hiçbir yardım istemiyordu. Kim çalışırsa, ona az çok bir gündelik yazıyorduk.

Ben çoğu zamanımı yukarıda, ağaçlıkta geçiriyordum. Çalışanları ben yazıyor, hesapları ben tutuyordum.

Künklerin sıralanmaya başladığı gün Demir Bey ağaçlığa geldi. Yine Boğaç adındaki köpek yanındaydı. Bana bir bakraç bal getirmişti.

Çalışanları seyretmekten o da hoşlanıyordu. Bu arada ben ona niçin dağda, tek başına oturduğunu sordum.

Demir Bey içini çekti. Anlatmaya başladı:

— Erol, ben talihsiz bir insanım. Sana çocukluğumdan başlayıp anlatayım. İstanbul'da zengin bir ailenin biricik oğlu idim. Babam mirasyedi bir adamdı. Kumar oynar, içer, gezer, yürür, canı istediği gibi yaşardı. Annem de ona uymuş bir kadındı. Bir çocuk ana kucağına, baba şefkatine muhtaçtır. Süt kadar bunlar da lâzım. Ama benimkiler kendi havalarında birer insandı.

Bahçe içinde bir köşkümüz vardı. Beni hizmetçilerin eline bırakmışlardı. Belki ihmal edildiğim için huysuzdum. Durmadan ağlardım. Benim neden ağladığımı araştırıp önleyeceklerine:

— Başımızın belâsı, derlerdi.

Daha doğduğum gün beni yalnız yatırmaya başlamışlardı. Dünyayı öğrenmeye başladığım zaman kendimi yapayalnız buldum. Anam, babam kendi havalarında gezerlerdi. Hemen her gece sokağa çıkar, sabahlara kadar eğlenirlerdi.

Ben uyanıp ağlarsam, kapımı açan olmaz, yoklayan bulunmazdı. Anam, babam aramadıktan sonra hizmetçiler mi arayacak? İşte ben bu yalnızlık içinde büyürken, boşu boşuna bir ana kucağı, bir baba ilgisi aradım. Onlar öğle yemeğine kadar yatıyor, uyuyorlardı. Ben biraz gürültü etsem paylanırdım. Hatta yarı sarhoş babamdan ilk tokadı da daha dört yaşımdayken yedim.

Beni gezip eğlenmelerine engel olarak görürlerdi. Hele

babamın annesi öldükten sonra, büsbütün yalnız kalmıştım.

Bahçede kapının eşiğine oturur, ağlardım. Annem:

— Başını ye inşallah, köpek gibi uluyorsun, derdi.

Bazen sinirlenir ben ağladıkça o döver, bir odaya kapatırdı. Bunlar neden böyle yapıyorlardı. Allah onlara evlât sevgisi vermemiş miydi?

Bunu yaşım ilerledikçe düşündüm. İkisi de kaprisli ve sıkıntıya hiç gelemeyen, keyiflerine düşkün insanlardı.

Babam anneme:

– Kucağına alma şu pisi, derdi. Alışır sonra.

Ben onların eğlencelerine engel oluyormuşum.

Yedi yaşıma geldiğim zaman içime kapanmış, susmuş ve onlardan uzaklaşmıştım. Beni yatılı okula verdiler. Herkes güler, oynar, hafta sonlarında evlerine gidecekleri, ana ve babalarına kavuşacakları için sevinirlerdi. Ben hafta sonlarını üzüntü ile beklerdim. Gittiğim zaman beni güler yüzle karşılayacaklarına, yüzlerini buruştururlardı. Babam hatırımı soracağına dersleri sorar:

— Dünyanın parasını veriyoruz, boşuna mı gidiyor, derdi.

Okula verdikleri para, onların bir gecelik eğlence parasıydı. Annem hatırımı soracağına:

— Babanın canını sıkma, diyordu.

Ne bayramlar geçti, ne diploma törenleri oldu, ben elini öpecek veya beni okşayacak insanları çevremde boşuna aradım. Gördüğüm haksız davranışlar küçük yaşımda beni kötümser ve karamsar etti. Bu duygular içinde ortaokula geçtim. Kumara, sefahata, hesapsız para harcamalarla büyük babamdan babama, büyükannemden anneme kalan paralar suyunu çekti.

Babam, artık çalışmaya mecburdu. O koca köşkü satarak

İstanbul yakasında bir daireye taşındılar. Bana kalplerinde olduğu gibi evlerinde de bir yer ayırmamışlardı.

Alıştıkları bol para ortadan kalkınca sıkıntıya düştüler. Artık birbirleriyle çekişiyorlardı ve benim adım "Hayırsız evlât" oluyordu.

Onlara ne yapmıştım? Neden onlar başka ana ve babalar gibi, Allah'ın verdiği duygulardan uzak kalmışlardı?

Daha sonra anladım ki, bunun bir tek sebebi vardı. Kumar, onun arkasından da içki.

İçki insanın yalnız vücudunu yıpratmakla kalmıyor, Beynini de dejenere ediyordu. Kumara gelince, bu öyle bir hırstı ki, ne mal değeri kalıyordu, ne de benlik.

Ortaokulun ikinci sınıfındayken annemle babam ayrıldılar. Annem de okumuş bir kadındı. İyi yetiştirildği için piyano dersleri vermeye başlamıştı. Çok iyi Fransızca da bilirdi Zengin bir ailenin yanına mürebbiye olarak girdi. Kendi çocuğuna bakmayan kadın, artık yabancıların çocuklarına bakıyor ve onları iyi yetiştirmeye çalışıyordu.

Babam kendisini serseriliğe vurmuştu. Doğru dürüst bir evi yoktu. Pansiyonlarda, arkadaşlarının yanında kalıyordu. Babamdan çoktan vazgeçtim. Anneme başvurdum. Bana:

— Ben sığınacak yer arıyorum, seni ne yapayım, dedi.

Anladım ki, ikisinden hayır yok. On üç yaşımdayken böylece anasız ve babasız kaldım. Önce arkadaş evlerinde yarı aç, yarı tok süründüm. Sekizinci sınıfa geçtiğim zaman, o tatil aylarında, beni arkadaş evinde de tutmadıkları için, kendime iş aramaya başladım.

Üç ay yapılarda amelelik ettim. Çelimsiz bir çocuktum. Fakat dünyada her şeyin para ile olduğunu bildiğim için canımı dişime takıyor, büyük adamların yapabileceği işleri yapıyordum. Yapıyordum ama, bana yine onların aldığı paranın yarısını veriyorlardı.

Bir gün çalışkanlığımı gören müteahhit beni yanına ça-

ğırdı. Kimin nesi olduğumu sordu. Ondan bir şey saklamadım. Tanıdığım insanların içinde en iyisi o idi. Beni okullar açılınca yazıhanesine aldı. Ortayı onun yanında bitirdim.

Yaşım on beşe vardı. Boyum uzamıştı. Az çok beni korumuş, hiç olmazsa bir yandan çalışırken, bir yandan da okula devam müsaade etmiş olan adam, okullar açılınca bana:

— Kime dayanıp da okuyacaksın? dedi. Sen akıllı bir gençsin. Gözünü aç, hayata atıl, çalış. Ben Anadolu'da bir iş aldım. Gitmeye mecburum.

Müteahhitten böyle ayrıldım. Ama onun yanında hesap işlerine, takip işlerine baktığım için, epeyce bilgim olmuştu. Muhasebecisi hastalanır, işleri bana bırakırdı.

Kapı kapı, mağaza mağaza iş aradım. Bir nalburun yanına girdim. Hem tezgâhtarlık yapıyor, hem defterlerini yazıyordum. Bir ay kadar çalıştım, okullar açıldı. Kendisinden rica ettim. Okumak istediğimi söledim. Akşamları iki saat hesaplarına bakmayı teklif ettim.

Okumamış insanların, okuyanlara karşı bir kini oluyor. Nalbur bana kapıyı gösterdi.

Çıktım. Gözlerim yaş içindeydi. Aynı cadde üzerindeki bir mağazanın sahibi bana seslendi. Konuşacak durumum yoktu. Ama adam nasıl çalıştığımı biliyordu.

Beni içeriye aldı. Muhasebecisi hastaymış. O iyileşinceye kadar satış fişlerini deftere geçirmemi, günlük hesaplara bakmamı teklif etti. Verdiği para, benim aldığımın yarısı. Ama kabul etmekten başka ne yapabilirdim? Fazla olarak bana okul saatlerinde okula devamım için müsaade ediyordu.

Demir Bey, birden ayağa kalktı ve:

— Erol, dedi. Bir başka gün sana üst tarafını da anlatırım. Benim de işlerim var. Hayvanlarım beni bekler.

Ayrılırken elini omuzuma koydu ve gözlerimin içine bakarak:

— Senden bir ricam var, dedi. Güzide'yi tanıyor musun?

— Hayır, dedim.

— Canım, dedi. İsmail ağanın evindeki kız.

— Ona Fatma diyorlar, dedim.

— Evet, dedi. Onu görebilir misin?

— Sabahları taze yumurta getiriyor.

— Çok güzel. Ona de ki "Dağdaki adam seni bekliyor."

Kızardım. Demir Bey:

— Şaşırma Erol, dedi. Bunda bir kötülük yok. Ben medeni bir insanım. O kızın çektiği eziyetleri biliyorum.

Daha o sabah Zile dedikleri kadının Güzide'yi dövdüğünü işitmiştim. Bu ince yüzlü, ince yapılı, nazik kızcağız gözleri ağlamaktan kızarmış bir hâlde yumurta getirmişti.

Ağzımdan çıkıverdi:

— Söylerim, dedim.

Demir Bey, elini yüzümde dolaştırdı ve içini çekerek ayrıldı.

BİR KIŞ HİKAYESİ

Bütün köylüler gibi amcam da akşamları güneş batar batmaz yatağına giriyordu. Fakat o akşam yemekte bana sordu:

— Sana bir şeyler anlattı mı?

— Epeyce anlattı amca, dedim.

— Ben de sana bir hikâye anlatayım. Bu gece mehtap var. Kahvemi avluda içerim.

O çıplak köyde ayın ışığı daha kuvvetli görülüyordu. Amcam daha kızgın olan evin duvarının önüne iki sandalye istedi. Beni yanına aldı. Anlatmaya başladı:

.....

Buralarda kış epeyce korkunç olur Erol. Kar birden bas-

tırır. Bazen üç ay toprağın yüzünü göremezsin. Her taraf bembeyazdır. Soğuk bir beyazlık. Köyde kim varsa evine kapanır ocağına kütükleri atar, evden eve gidilmediği olur.

Kar bütün dağı taşı kapladığı için kurtlar yiyecek bulamaz. Açlıktan gözleri kor gibi parlar. Köylere iner, yavrulara girer, açık bir yer bulurlarsa koyunlara, ineklere, insanlara saldırırlar.

Böyle bir kış günü kasabada kalmıştım. Kavaklıya gidecek köylüleri bekledim. Sekiz kişi toplandık. Şoseye kadar gelmek kolay. Ama sonra köye kadar yürümek lâzım.

Benim yanımda tabanca vardı. Bir başkasında bir çifte. Yükümüz de az değil. Köylü kısmı kasabaya muhakkak mal almak için iner. Düğüne gidecek değil ya.

Köye çıkan yola hayli yaklaşmıştık ki, bizi getiren külüstür otobüs bozuldu. İndik, kurcaladık, kakıştırdık, aklı eren şoför, orasını burasını karıştırdı. Nafile.

— Başka vasıta bekliyelim, bizi çeksin, dedi.

Oraya kadar gelmişken tekrar geri mi dönecektik? Kararlaştırdık. Yürümeğe başladık.

Şiddetli bir de tipi bastırdı. Yürümek de güç, durmak da. Hepimiz kardan bembeyaz kesildik. Ellerimiz, yüzlerimiz rüzgârdan donuyordu. Topluca yürümeye mecburduk. Şoseden bir hayli yukarı doğru çıktığımız sırada akşam yaklaşmıştı. Derken içimizden bir kaçı bağırdı. "Kurt geliyor!"

Gelen bir tane mi ya! Peşi peşine iki sıralı akıp geliyorlar. Daha uzaktan çenelerini öyle çatırdatıyorlar ki, insanın korkudan dizlerinin bağı çözülüyor, olduğu yere yıkılacak gibi oluyor.

Ben donuk ellerimle tabancamı çektim. Hayvanlar kurnaz, karşımızdan değil, her tarafımızdan çepeçevre saldırmaya başladılar. Bir kaçını yakından vurdum. Zaten kar gözlerimizi bağlıyor, nereye baksak bembeyaz görüyoruz, durduğumuz yerde nefesimiz kesiliyor.

Son kurşunu da sıktım. Artık tabanca bir işe yaramazdı.

İçimizde köye ses duyurmak için bağıranlar oldu. Boşuna bir iş. Herkes ocak başında, kapalı kapı arkasında. Zaten açıkta da olsa o kadar yoldan kim ses duyacak? Duysa da kim gelecek? Köyde kalan canından bezmiş bir kaç ihtiyar mı, yoksa kadınlar mı?

Kurtlardan ikisini daha vurdum. Tabanca boşaldı. Bir şarjör daha taktım. Çifteli köylü bir kaç kurdu yaraladı. Hayvanlar ölenlerine bakmadan saldırıyorlar.

Köy için gaz alınmıştı. Biri çevresini sopasının ucuna bağladı, gazla buladı, bin güçlükle tutuşturduk. Kurtlar ateşten korkar. Ama biz bu yandan ateşi uzatırken, onlar arkadan saldırıyorlar.

Son kurşunu da sıktım. Artık tabanca bir işe yaramazdı. Belimden bıçağımı çektim.

Hani artık kurtuluştan umut kalmamıştı. İşte bu sırada tipinin arasından bir ses:

— Dayanın, yetişiyorum, diye bağırdı.

Bu rüya mıydı?

O ses:

— Kendinizi koruyun, ateş etmeyin artık, diyordu.

Karlara bulanmış iki köpek, kurtların üzerine saldırdılar. Kurt ulumalarına köpek hırıltıları karıştı. Bir köpeğe üç dört kurt saldırıyordu. Fakat o adam boş duracak değildi ya.

Zaman zaman tipinin arasından bir silâh patlıyor, bir kurt yuvarlanıyordu.

Bir ara tipi dindi. Karları, alt üst ve kan içinde gördük. O adam Demir'di. Dağda yaşayan adam.

Köylüler ona korku içinde bakıyorlardı. İşte ben onu böyle tipili bir havada tanımıştım. Sekiz kişinin canını kurtarmıştı. Köpekleri yaman hayvanlardır. Kendisi de canı pek, gücü kuvveti yerinde bir delikanlı.

Bu iş olalı sekiz yıl var. Dağdaki adam diye bir lâkırdı işitirdim.

Lâfı uzatmıyayım. Bizi köye kadar getirdi, kendisi kaybolup gitti. Kendime geldiğim zaman muhtara gittim. Za-

ten olanları biliyordu. Ocağın başında bana da bir yer gösterdi. Köyün hocası Musa efendi de vardı yanında. Muhtara:

— Halil efendi, dedim. Şu adama gidip bir teşekkür edelim.

— Hangi adama? dedi.

— Şu sizin dağda yaşayan dediğiniz adama, dedim.

Muhtar suratını ekşitti:

— Bırak şunu İdris efendi, dedi. Onun eliyle kurtulacağıma kurdun dişinde kalmak isterim.

Canım sıkıldı:

— Yahu, ne yaptı bu adam size? dedim.

— Önce yabanın biri, dedi. Ne işi var bizim köyün yamacında. Sonra yukarı taş ocaklarına sahip oldu. Yarın bu iş eder, başımıza dert açar.

— Eğer sen bizimle beraber kurtların saldırısına uğrasaydın, böyle konuşmaz, eline ayağına sarılırdın.

Hoca kaşlarını çatarak:

— Bırak şunu İdris efendi, dedi. Köyün rahatını kaçırdı. Jandarmalardan duyduk, taş ocaklarını kendisine saray gibi yapmış. Çevresini ekip biçmiş. Hükümet içinde hükümet. Vilayete yazı yazdık, istemeyiz bu adamı, sürüp çıkarın, dedik. Vilayet baş edemedi.

Canım sıkıldı. Bana pişirdikleri kahveyi içmeden kalktım. Köye az çok yardımım dokunmasa, dededen kalma bağım, bahçem olmasa, bir gün Kavaklı'da kalmak istemezdim.

Adam sekiz kişinin canını kurtarmıştı. Eh, köylü kısmını bilirim. Köylerine yabancı sokmak istemezler. Bu topraklarına bağlılıktan ileri gelir. Ama gelen adam iyilik için gelirse, ona laf söylememek gerekir.

Havalar açtı, bahar geldi. Okulun açılmasını ben istedim.

Vilâyete kadar gittim:

— Para harcanmış, yapılmış bir okul var, kapalı duruyor. Bize bir öğretmen yollayın, çocukları okutsun, dedim.

O sene genç bir öğretmen getirdiler. Hem Kavaklının, hem de yakın köylerin çocuklarını okutacak. Ama zavallı öğretmen şaşıp kaldı. İçecek su vermediler. Yiyecek vermediler, yatacak yer vermediler. Sanki dünyaya küsmüş adamlar. Gazi çok uraştı. Ama bizimkiler inatçı. O öğretmen gitti. Köye bir başkasını getirdiler. Dişli ve uyanık bir adamdı. Köylünün ne kafada olduğunu bilirdi. Nahiye müdürü geldi. Okul çağındakilerin okumasını zorunlu tuttu. Muhtara ceza yazacaktı. İster istemez yola yattı. Ama bu sefer de pasif direnişe geçtiler. Çocukları yollamıyorlardı. Öteki köyün çocukları geliyordu. Baktılar ki, iş kötüye gidecek, sonunda yola yattılar.

Aradan biraz daha zaman geçti. Bir gün yeşillikleri görüp ağaçlığa kaçan bir buzağıyı aramak için yukarıya çıktım. Demir'le karşılaştım. Adamcağız ne aradığımı anlayınca:

— Benim sığırlara karışmış, dedi.

Buzağıyı getirdi. Bir çömlek de bal hediye etti. Orada biraz konuştuk. Ben bizi kurtardığı için teşekkür ettim. Demir:

— İnsanlar darda kalan komşularına elbette yardım eder, dedi. Yukarıdan arabanızın bozulduğunu anlamıştım. Sonra silah seslerini işittim, köpekleri alarak yardıma geldim.

Köylülerin tutukluğunu, huylarını iyi biliyordu. Benim topalladığımı da görmüştü. Ayağımdaki yaraya baktı. Gidip bana bir ilâç getirdi. Pek güvenemedim ama, verdiği tozu ektim. Ayağımdaki yara kısa zamanda kapandı. Sonradan öğrendim ki, Demir'in doktorluğu varmış. Böyle bir adam köy için çok lüzumluydu.

O yaz bir kaza oldu. Benim yanaşma ile, iki delikanlı yaralandılar. Yaraları fazla değildi, ama hepsi temizliğe dikkat etmeyen insanlar. Yanaşmayı Demir Beye götürdüm. Bir tatanos iğnesi yaptı. Öteki iki delikanlı beni dinlemediler. Zorlamalarım da para etmedi. Sonunda benim yanaşma kurtuldu. İki delikanlı çok korkunç bir hâlde öldüler. Bağırıp çağırdım, hoca bana:

— Allah'ın bileceği iş, dedi. Ecelleri gelmiş, kim karşı durabilir.

Ama benim gibi güngörmüş bir adam olan Gazi de bağırıp çağırdı. İşte bu köylü kısmı böyle uyuşuk, inatçı bir insan topluluğudur. Ama hepsi böyle değil.

DELİ ZİLE

O gece amcam çok oturmuştu. Ay ışığında bana buları anlattı. Sabahleyin uyuya kalmışım. Yine bağırtılarla uyandım. Pencereye koştum. Avluda saçak saçak Deli Zile, Güzide'yi dövüyordu.

Amcam yine sırtında entari, başında takke ile avluya fırladı kadını itti, kızcağızı kurtardı. Kadın hâlâ yırtık yırtık bağırıyor:

— Sen benim evime ne karışıyon, sen kendi kötülüklerine bak, diyordu.

Komşular da avlularına çıkmışlardı. Amcam çok kızmıştı. Güzide'yi içeri aldı. Kadın evi taşlamaya başladı. O zaman amcam eline bir kürek sapı alarak deli kadını kovaladı.

İsmail ağa ortada yoktu. Daha eşeği kapıda bağlı duruyordu. Anlaşılıyordu ki, kızkardeşinin kızının dövülmesine o da razı. Amcam kapıyı tekmeleyip içeriye girdi.

Bitişik evin içinde bağırıp çağırmalar oldu. Komşulardan birine kaçmaya çalışan Deli Zile kapılarını yumrukluyor:

— Komşular, bizi öldürüyorlar! diye bağırıyordu.

Fakat ona kimse kapısını açmıyordu. İsmail ağa sokaya çıkıp karısını ite kaka içeriye aldı. Sesler kısıldı, ama Güzide bizde ağlayıp duruyor:

— Canına yetsin de kaçsın, diye uğraşıyorlar, diyordu. Ben kaçacağım, anamdan, babamdan kalan malların üstüne yatacaklar.

Amcam muhtara gitti, birkaç ihtiyar toplandı. İsmail ağa'yı hayli azarladılar. Muhtar:

— Bana bak Zile, dedi. Ettiklerin yetti gayri. Cendirmeye varıp senin temelli aklını oynattığını haber virecem. Seni yollatacağım tımarhaneye.

İşte ben bu arada Güzide'yi evine götürmeye gelen komşulardan bir ara bulup kızcağıza fısıldadım:

— Dağdaki adam seni bekliyor!

İyi mi ettim, kötü mü ettim bilmiyorum.

Kızcağız yaşlı gözlerini bana çevirdi. Ancak duyacağım bir sesle:

— Vebali boynuna, dedi. Cuma vakti suya ineceğim. Var böyle söyle ona, dedi.

Ben bu sözden pek bir şey anlamadım. Soramadım da.

.....

O sabah yine iş yerine gittim. Bir deftere çalışanları yazıyordum. Künkler sıra sıra altı pekiştirilen kanala konuyor, birbirine harçla bağlanıyordu. Muhtarla hoca o günkü yemek için fasulye, bulgur pilâvı ve kuru üzüm hoşafı pişirtiyor, Gazi merkebi ile açılan yoldan tepeye çıkarak su taşıyordu.

Tepeye kadar ihtiyar çavuşla beraber çıktık. Merkebi, sırtında su tenekeleriyle bizden önce koşuyordu. Gazi:

— Görüyorsun ya delikanlı, diyordu. Eşek, eşek olduğu

halde yeşilliğe, suya doğru nasıl koşuyor. Bu bizimkiler tepenin üstünde buz gibi, tatlı su varken, suyu köye getireceklerine, Kızılırmağa kadar inerek onun bulanık suyunu taşırlar.

Değneğini sırtında taşıyarak iki kat yürüyordu. Ben:

— Neden Kızılırmağa iniyorlar da buradan almıyorlar, dedim.

— Ha, dedi. Bak sana anlatayım. Baş baş bu yolla Kızılırmak bir uzaklıktadır. Sonra bu yol makine ile açıldı. Önceleri daha dolambaçlı yollardan çıkılırdı. Hepsinden kötüsü, dağdaki dam bu su başına kadar gelir diye korkarlardı.

Tepeye yaklaşıyorduk. Ben:

— Dağdaki adam kötü adam mı? diye sordum.

İhtiyar durdu. Başını salladı:

— Yok be yavrum, dedi. Kötü adam olsaydı hükûmat buralarda tutmazdı onu. Köylü imza topladı kaymakama vardılar. Kaymakam jandarma kumandanını yolladı. Sordu, soruşturdu. Adam parasını vermiş, komşu köyden taş ocaklarını satın almış. Parasına geçer sözü. Başedemediler. İşi zorbalığa bindirdiler.

— Ne yaptılar? diye sordum.

İhtiyar adam:

— Ne yapacaklar, dedi. Delikanlıları kandırdılar. Kızımıza, kısrağımıza göz dikiyor, kovalayın bu adamı dağdan, dediler. Cahil delikanlılar kandı buna. Bir de geldiler ki, hepsinin yüzü, gözü, elleri davul gibi şişmiş. Altı delikanlı hastanelik oldular. Az daha öleceklerdi.

Şaşırdım.

— Ne olmuş bunlara? Dövüşmüşler mi?

— Yok yavrum, dedi. Gazi. Yeni diktiği fidanları kırmışlar. Ev diye kullandığı taş ocaklarına saldırmaya giderken yeni düzdüğü arı kovanlarını görmüşler. Akılsız kafalarıyla

kovanları tekmeleyip yıkmışlar. Arı kısmısı lâf anlar mı? Bir üşüşmüşler delikanlılara. Köye kadar kovalamışlar onları.

Gülmeye başladım. Gazi:

— İşte böyle yavrum, dedi. Bir daha kimse oralar varmaya kalkışmadı. Büsbütün düşman oldular adama. Arılarını saldırır, diye şikâyetçi oldular. Heyet geldi. İş anlaşıldı. Kaymakam:

— Köyünüzün sınırının dışındaki adama neye saldırırsınız. Bir daha böyle davranırsanız, köpeklerini salıp iflâhınızı keser, dedi.

Tepeye varmıştık. İhtiyar adam hemen sırtını bir ağaca dayadı. Geniş bir soluk aldı. Eşşek diz boyu fışkırmış otları yolup yolup yiyordu. Aşağıda çalışanları, köyü seyrederken konuşmaya daldık. Gazi:

— Gördün ya bu sabah olanları, dedi. O deli Zile yine yetim kızı dövmüş. Kızın malına kondular. Bu deli Zile şunun bunun bağında çalışır, tarlasında başak toplardı. İsmail de ırgat gibi çalışırdı. Kızın anası ölünce, tarlaların, bağın, on beş baş hayvanın üstüne yattılar. Şimdi isterler ki, kız canına yetsin de evden kaçsın, o zaman kötü oldu diye büsbütün malına yatacaklar. Altı yol oldu kız buraya geleli. Bir suya gider. Gayri ne düğün, ne dernek, ne komşu. İsmail'e yaptığı işin kötü olduğunu söyledim, ama adamın kafasına lâf görmez. Gözünü mal hırsı bürümüş. Ne itsem de şu kızın malına konsam diye bakar. Aslına bakarsan İdris Beyin yanındaki ev de kızın evidir. Yavrunun ne üstünde var, ne başında. Bir boğaz tokluğuna yaşar, ırgat gibi çalışır evde. İnek sağan, yoğur karan, aş pişiren, temizlik yapan hep bu kızdır. Sabredip işin sonunu bekler ama, böyle giderse işin sonu yok. Elin yetimi canından da olacak.

Gazi biraz dinlendikten sonra:

— Sen, var gölgelikte öğle çağına kadar yat, dedi. Millet arı gibi çalışıyor.

Dört tenekeyi doldurdu. Eşeği önüne katarak yokuştan inmeye başladı. Sonra bir nöbet daha geldi. Yeniden tenekeleri doldurup gitti.

Adamcağız aşağıda hem harç yapılması, hem de susayanların içmesi için su taşıyordu. Her gelişinde eşşek onu yarı yolda bırakıp tepedeki yeşilliklere koşuyor, dönüşte kasıla kasıla gidiyordu.

O gün öğleden sonra, yemek yiyip yukarıya çıktım. Tepeden bütün ova görünüyordu. Kızılırmak, ovadaki kavakların, ya da çorak kumlukların ortasından, güneşte parlayarak akıp gidiyor, ırmağın boyunca uzanan yoldan otobüsler, kamyonlar geçiyordu. Karşıda yeniden mor dağların sırası uzanıyor, beyaz badanalı köy evleri uzaktan seçiliyordu. Bu köylerde su olmalı ki, hemen her evin yanında bir yeşillik ve ağaç görünüyordu.

Ben dalıp düşünürken, arkamda ayak sesleri duydum. Önce koca köpek ağır ağır yanıma geldi, beni kokladı. Suya uzanıp bir iki dil içtikten sonra yattı. Demir Bey yanıma geldi.

— Ne var, ne yok Erol Bey? dedi.

Yüzüm kızardı.

— Şey, dedim. Bu sabah Güzide ablaya söyledim.

Demir Beyin sert yüzü de kızardı. Korkar gibi:

— Bir şey dedi mi? diye sordu.

— Vebali boynuna dedi, dedim. Cuma vakti suya ineceğim, var böyle söyle, dedi bana.

Demir Bey bir zaman sustuktan sonra:

— Sana çok teşekkür ederim Erol, dedi. Aklına kötü bir şey gelmesin. Ben Güzide gibi yetim bir kıza kötülük yapacak adam değilim. İşin sonuna bak.

— Çok yazık olur ona Demir Bey, dedim. Yengesi onu

çok dövüyor. İsmail ağa da karışmıyor. Gözleri bu zavallı kızın malında.

Demir Bey dişlerini sıktı.

— Sen kimseye bir şey söyleme, dedi. Ben işi sağlama bağladıktan sonra açıya vururum. Bana da Güzide'ye de büyük bir iyilik yapmış olacaksın.

HİKÂYENİN ÖTESİ

Ağaçların altı serin, manzara güzeldi. Ben içimdeki merakı yenemeyerek Demir Beyden hikâyesinin üst tarafını anlatmasını rica ettim. O başka şeyler düşünüyor olmalı ki, uykudan uyanır gibi oldu. Biraz durduktan sonra:

— Beni insanlardan uzaklaşmaya yönelten sebeplerin hepsini anlatamam, dedi. Ama şunu bil ki, önce çok iyi görünen insanlar kısa zamanda değişiyorlar. Bir başka mağazanın hesaplarını tuttuğumu söylemiştim. Adam önce bana müsaade etti. Nihayet:

— Bir yıl oldu, dedi. Çalışmandan bir hayır görmedim. Artık okula devam edemezsin. Devam edeceksen bir başka yerde iş ara.

— Beni açlıktan korkarak kalacak sanıyordu. Hemen ayağa kalktım ve o zamana kadar bana yaptığı yardıma teşekkür ettim. Şaşaladı:

— Gidiyor musun? dedi.

— Evet, dedim. Ben kimseye yük olmak istemem. Daha çok ve daha iyi çalışan birini bulabilirsiniz.

— Ya sen ne yapacaksın?

— Ben hesap işlerine alışığım. Başkasının yaptığı işi yarı paraya yaparım. Nihayet bir kaç gün boşta kalırım.

Durumsadı:

— Oğlum, dedi. İnsan elindeki ekmeği bırakmamalı.

Artık okula devam edemezsin!

— Bütün işinizi gördüğüm halde, siz benim ekmeğimi elimden alıyorsunuz. Başkasına bu işleri bana verdiğinizin iki katına yaptıramazsınız.

— Boşta adam çok, dedi.

— Hayırlı olsun, dedim.

Gözlerim dolmuştu. Düşün ki, ancak on beş yaşında, za-

yıf ve yalnız kalmış bir gençtim. Adam öpmek istediğim elini bana uzatmadı:

— Senden bunu beklemezdim, dedi. Otur, çalış.

— İş bu duruma geldikten sonra çalışamam. Kim okumama engel olmazsa onun yanında çalışacağım.

— Ben okumana engel olmayacağım. Sen bana alıştın, ben de sana. Mağazamızın bütün işlerini bilirsin. Ben senden memnunum. Kal, çalış. Var mektebine de git.

Kaldım ama, mektebe gitmedim. Daha doğrusu gündüzleri gitmedim. Artık liseyi gece okullarında okuyordum. Bu beni çok yoruyordu. Fakat kimseye boyun eğmek istemiyordum. Adam benim çektiğim sıkıntıyı düşünecek değildi ya. Ama beni çekilip gider diye verdiği aylığa biraz ekledi. Ekledi ama, hem hesap işlerini, hem satış işlerini üstüme yıktı.

Aradan birkaç ay geçti. Bana bir gün sordu:

— Aldığın parayı ne yapıyorsun? Sana ayda beş yüz lira veriyorum. İlerisini düşünüp arttırman lâzım.

— Üç yüz lirasını kaldığım yurda veriyorum. Elime iki yüz lira kalıyor. Yemek, içmek, giyinmek, okul masrafları hep bunun içinde. Yalnız burada çalışan tezgâhtara sekiz yüz lira veriyordunuz. Muhasebeciniz de akşamları uğruyor, ayda iki bin lirasını alıyordu. Bana gelince, hepsi beş yüz lira.

Adam, kızdı, sinirlendi:

— Sen galiba bir başka kapı buldun kendine, dedi.

— Bundan sonra arayacağım, dedim.

Öfkeyle çıkıp gitti. Sonradan öğrendim ki, kendisine bir tezgâhtar, bir de muhasebeci aramış. Aynı caddenin üstündeki bir mağaza sahibi bana ayrıca haber verdi:

— Demir, sen çalışkan bir gençsin. Yaşın küçük ama, hesabın çok kuvvetli. Benim hesap işlerime bak, sana bin lira veririm.

Bu adam beni böylece çalıştığım yerden ayarttı. Kendisine gittiğim zaman:

— Hele birkaç gün geçsin de, öyle gel, dedi.

Ne ona boyun eğdim, ne de evvelkine. Bir hafta işsiz kaldım. Ama aynı piyasada bir başka mağazada sekiz yüz liraya çalışmaya başladım. Eski patronum bana bin iki yüz lira teklif etti. Gitmedim. Beni yerimden ayartan hesaplarına ve satışlarına bakmam için bin beş yüz lira vereceğini bildiren, bir mektup yazarak küçük bir çırakla yolladı. İhtiyar bir adam olan yeni patronuma bu mektubu verdim. Adam iyice kızardı.

— Gidecek misin Demir? dedi.

— Hayır, dedim.

— Neden gitmiyorsun? dedi.

— Gidersem, ancak bana ihtiyacınız kalmadığı bir günde giderim. Ben hiç bir zaman bir işi yüzüstü bırakmadım.

— Büyük bir adam gibi konuşuyorsun Demir.

— Şu son bir kaç yıl içinde çektiğim sıkıntılar beni böyle düşünmeye yöneltti. Ben ne çocukluğumu yaşadım, nede gençliğimi.

Adam uzun uzun düşündükten sonra:

— Bana bak oğlum, dedi. Hayattan yılma. Kendi çalışmasıyla yetişen insanlar, daima mutludur. Ben çıraklık yaptım. Hem aileme baktım, hemde sonunda iyi kötü bir mağaza sahibi oldum.

O ay sonunda bana bin liradan maaş vermeye başladı. Bu para benim için epeyce önemliydi. Ayda bir iki yüz lira artırabiliyordum. Paramı arttırması patronumu sarsmazdı. İki kişilik iş yapıyor, ancak bir kişilik para alıyordum.

Onsekiz yaşıma kadar çok sıkıntı çektim. Patronum öldü. Bir başkasının yanına girdim. Kafası almayan arkadaşlarıma para ile ders verdim. Yapılarda çalışarak amelelik ettiğim oldu.

Bu sırada önce babam, arkasından annem öldü. Bana en küçük bir para bırakmadılar. Ama liseyi bitirmiştim. Canla başla çalışarak Üniversiteye, Tıp Fakültesine girdim.

Altı yıl süren Fakülte hayatım da çok yoksul ve sıkıntılı geçti. Hemen hiç arkadaşım yoktu. Fakültenin ağır masrafları ve ağır dersleri vardı. Gece işleri beni yıpratıyordu. Ama çektiğim sıkıntılar, amele gibi çalışmalar beni geliştirmişti. Daima hayatla boğuşuyor, çoğu zaman güçlükleri yeniyor, açlıklara yoksulluğa dayanıyordum. Ama beynim, sinirlerim gün geçtikçe yıpranıyordu.

Fakültede dikkati çeken, başarılı bir öğrenci olmuştum. İhtiyar bir hekim hoca beni çok tutuyordu. Bu asabiyeci olan hocaya bir defa gitmiştim. Beni Fakültenin ilk sınıfında tanımıştı. Sanki benim geçirdiğim hayatı biliyor, duygularımı yüzümden okuyordu.

Hem sakinleşmem için bazı ilâçlar tavsiye etti, hem de bana öğütler verdi. Bu öğütler derslerle ilgili olduğu için dinleyip geçeceğim şeyler değildi.

İşte nihayet yirmi dört yaşındayım ve bir hastanede başhekim olan hocanın asistanıyım. Onun yanında ihtisasımı yapacağım.

Artık çalışmaya da mecbur değilim. Çünkü bana yetecek kadar bir para alıyorum. Bunun dışında küçük tedaviler yapıyor, tuttuğum evden hastaya çağırılıyorum.

Maaşımdan başka ummadığım kadar para kazanmağa başladım. Daha otuz yaşımı tamamlamadan, ihtisasımı bitirmeden hastalıkları anlamaktaki ustalığımla dikkati çektim. 24 yaşımda hekim çıktım. İki yıl da ihtisasımı yaptım ve yirmi sekiz yaşımda, genç, kabiliyetli, bilgili bir hekim oldum.

Hekimlikte çalışmam ancak iki yıl sürdü. Bir sinir hastalığına yakalandım. Hocam o tarihte sağdı. Bana iyi bir hayat arkadaşı bulup evlenmemi ve pek fazla çalışmamamı tavsiye etti.

Ona inanıyordum. Ama ne çâre ki ihtisasımı yaptıktan sonra nişanlandığım kız şımarık, kendini beğenmiş bir mahlûktu. Benim gibi insanları çok iyi tanıyan genç bir hekimi baskısı altında tutmaya hevesi vadı.

Nişanlımın bu hali beni üzdü. Duygularımı, hayatımı paylaşacak bir kız değildi. Beni kıskandırmak, böylece kendisine bağlamak için hoppalık yapıyordu. Güzelliğine güveniyordu. Sanki ben kendisine bağlıydım. Sanki onun bütün kaprislerini çekmeye mecburdum.

Ziyaretine gittiğim gün çoğu zaman onu evde bulamazdım. Bu kötü durumu bir gün babasına söylediğim zaman bana, benim ince duygulara sahip olmadığımı, cemiyet hayatına yabancı olduğumu anlattı ve böyle giderse, eğer değişmezsem kızının nişan yüzüğünü kafama atacağını söyledi.

Bu adam da, babam gibi zevkine düşkün, kumarbaz bir erkekti. Karısı da tıpkı anam gibi süsünden, rahatından, eğlencesinden başka bir şey düşünmüyordu.

Biz konuşurken, nişanlım da bizi dinliyormuş. Babasına:

— İnsanları çok iyi tanıdığıma inanınız. Karekterime gelince, onu hiç bir zaman değiştirmeyeceğim, dedim.

İşte bu sırada kızları ortaya çıktı ve:

— Sen huyunu değiştirmezsen, ben nişanlımı değiştiririm, dedi.

Yüzüğü parmağından çıkarıp yüzüme fırlattı. Ben ayaklarımın ucuna düşen yüzüğü yerden aldım, cebime koydum ve parmağımdaki yüzüğü çıkarıp yanımdaki etajerin üzerine bıraktım.

Kız birden şaşaladı. Yüzü kıpkırmızı kesildi. Beni kendisine ölesiye bağlı sanıyordu. Sanki yalvaracaktım. Fakat işte elimle şöyle bir selâm veriyor ve apartmanlarından çıkıp gidiyordum.

Bu olay benim sinirlerimi daha fazla bozdu. Hocama git-

tim, olanları anlattım. Bana:

— İyi bir arkadaşa düşemedin Ahmet, dedi. Sen bir zaman Anadolu'ya git.

Hakkı vardı. Bana bazı tavsiyelerde bulundu. Otuz yaşımda İstanbul'dan ayrıldım. Benim bu anlattıklarım başıma gelenlerin ancak bir kısmıdır. Bir başka gün sana bu dağ başına nasıl yerleştiğimi anlatırım.

GÜZİDE KAYBOLUYOR

İki gün sonra, ağaçların altında oturup çalışanları seyrederken köy alanında bir koşuşma, bir telâş gördüm. Öğleyi biraz geçmişti.

Aşağıya indim. Köylüler dörder beşer toplanmış bir şeyler konuşuyorlardı.

Bir kadın:

— Gitti cıvan, Deli Zile'nin kahrına dayanamadı, çayda boğdu kendisini, diyordu.

Eve gittim. Amcam, yengem telâş içindelerdi. İsmail ağa avluda kara kara düşünüyordu.

Yaşlı başlı bir insan olan amcamın bile gözleri yaş içindeydi. Yengemin anlattığına göre, Güzide su getirmek için Kızılırmağa inmiş. Testileri ırmağın yanında bulmuşlar. Kendisi yokmuş ortada.

Jandarma çavuşu geldi. Muhtar Halil efendi, Musa hoca geldi. Amcam da ortaya çıktı. Karakol kumandanı dedikleri jandarma çavuşu soruşturma yaptı.

Irmak boyunca, akıntının peşi sıra gitmişler, kıyıları sopalarla araştırmışlar, Güzide'nin ne ölüsünü bulabilmişler, ne de dirisini.

Avluda bunlar konuşulurken, içeriden Deli Zile'nin cırlak sesi gelmişti:

— Uyyyy, yaşı yirlerde sayılasıca, zandığımı açmış, altınım, neyim varsa tüm aparmış.

Çavuş içeriye girdi. İki odadan ibaret evin içinde araştırma yapıldı. Çavuş:

— Kaç altının vardı senin bacı? diye sordu.

İsmail ağa, herhalde yeğeninin boğulduğuna inanıyordu ki:

— Altının nirden oluyor? diye bağırdı. Neyin varsa üstünde taşırsın, deli avrat.

Deli kadın eliyle boynundaki iki dizi altını kapamağa çalışıyordu.

Amcam:

— Yavrucağın canına yettirdin, diyordu. Bir de hırsızlık yükleme. Bu evde ne varsa Güzide'nin anasından kalmıştır. Bu ev bile o kadınındı. Mallarına, davarına, tarlasına, eşyasına kondunuz. Yapmadığınız eziyet kalmadı, bir de arkasından hırsızlık yüklemeyin.

Çavuş, kızın nüfus kâğıdını istedi. Güzide'nin yattığı aralıkta duran tahta sandık açıldı. İçinden ufalmış, eskimiş eşyadan, yırtık bir çift terlikten başka bir şey çıkmadı.

İsmail Ağa:

— Onun nüfus kâğıdı, anasının resmi burada dururdu, dedi.

Resim de nüfus kâğıdı da bulunamadı.

Köyde de soruşturma, araştırma yaptılar, komşu köylere kadar uzanıp sordular. Kimse Güzide'yi görmemişti.

Eve döndük, akşam olmuştu. Yengem ağlıyor, amcam kara kara düşünüyordu. Bir aralık onun da gözlerini sildiğini gördüm. Çok üzülmüştü. Yemek bile yemedi.

Yengem odada yokken yanına gittim.

— Amca, dedim. Sana bir şey söyliyeceğim, ama kimse

duymasın.

Amcam yüzüme baktı:

— Ne var? dedi.

— Ben Güzide'nin kendisini Kızılırmağa attığına inanmıyorum.

— Neden ki?

— Sesimi indirerek:

— Bugün günlerden Cuma değil mi? dedim.

— Cuma, dedi.

— Güzide namaz vakti kaybolmuş değil mi?

— Evet, Kızılırmağa su almaya gitmiş.

— Şimdi beni dinle amca.

Demir Beyin bana söylediklerini ve benim de bu sözleri Güzide'ye getirdiğim zaman verdiği cevabı anlattım.

Amcam kıpkırmızı kesildi. Yerinden kalktı. Ben kızdı sanıyordum. Amcam odada çıplak ayaklarıyla gezindi gezindi, sonra:

— İnşallah böyle olmuştur Erol, dedi.

Amcam ertesi sabah çok erken kalktı. Ben de uyanmıştım. Beraber çıktık. Daha işçiler gelmemişti. Ağaçlığa doğru çıktık. Sabah serinliğinde kuşlar cıvıldaşıyor ovanın üstüne çöken sis ağır ağır kalkıyor, güneşin ışıkları kol kol uzanıyordu.

Amcam yürüyordu. Ben de onu takip ettim. Ağaçlıktan çıkınca çıplak kırdan yürümeye başladık. İleride beyaz taşlardan yapılmış epeyce uzun bir duvar vardı. Duvarın üstünden meyva ağaçları görünüyordu.

Duvarın dibini takip ederek yürüdük. Duvar adam boyundan yüksek olduğu için, iç tarafını göremiyorduk. Sonunda bir yokuşu çıktık. Demir bir kapıya vardık. Orada karşımıza bir köpek çıktı. Bu Boğaçtı. Havlamasını kesti.

Ben demir kapının aralıklarından elimi uzatarak hayvanın başını okşadım.

Amcam:

— Demir Bey, Demir Bey, doktor diye seslendi.

Kapının iç tarafından beş altı dönüm ağaçlık görünüyordu. Bunun ilerisinde tekrar bir set, setin arkasında beyaz kayalara yaslanmış bir binanın pencereleri vardı. Daha arkada da epeyce yüksek dağlar.

Amcam birkaç nöbet daha bağırdı. Sonra:

— Herhalde yok, dedi.

Yavaş yavaş ağaçlığa döndük. Amcam su başına oturdu. Bir sigara yaktı. Bana Demir Beyin söylediklerini tekrarlattı. Yine düşünüp içini çekerek:

— İnşallah Güzide'yi bekleyip götürmüştür, dedi. Kız nüfus kâğıdını, annesinin resmini de almış. İçim biraz ferahladı Erol.

— Ben de, böyle bir işe karıştığım için azarlıyacaksın diye çok korktum amca, dedim.

— Demir çok iyi bir insandır, benim ona her bakımdan güvenim var.

— Zengin mi bu Demir Bey? diye sordum.

— Kendi söylediğine göre köye geldiği zaman bir kaç bin liradan fazla parası yokmuş, dedi amcam.

— Peki bu duvarları, bu bahçeleri nasıl yaptırmış?

— O bu tarafa yerleşeli hemen hemen on yıl oldu. Dağın yan tarafından bir yol komşu köye iner. Oradan kasaba yakındır. Arkada yüksek dağlar bulunduğu için taş ocaklarının etrafında kaynak çok.

— Buradan taş mı çıkartırlar?

— Eskiden çıkartırlarmış. Bu beyaz taşlara yonu taşı derler. İşlemesi gayet kolaydır. Ama işlenip yontulduktan sonra çok sertleşir.

— Peki burasını nasıl sattılar Demir Beye?

— Bu uzun bir hikâyedir oğlum. Sana kendi anlatsın. İnşallah su sıkıntıyı savarız da, içimiz rahat eder.

— Bu taş ocakları Kavaklının değil demek?

— Hayır, arkamızdaki köyün malıydı. İhtiyar, kimsesiz bir adamın malı. Dedesinin dedesi taş ocağı işletirmiş. Kendisi daha çok şehirde yaşayan bu adamcağız köyden tarla almaya gelen Demir Beye satmış. Bu satışa da bir hastalık sebep olmuş.

— Demir Bey köyde doktorluk mu yapmış?

— Hayır. Önce Kavaklıya geldi. Bizimkiler yüz vermediler. Karşı sırttaki köylüler de böyle bir yabancıya tarla satmaya yanaşmadılar. Arkadaki köye gitmiş. Gidişi de kötü bir güne rastlamış. Taş ocaklarının sahibi İpram bir gözden ibaret evinde inleyip duruyormuş. Zaten köy kala kala sekiz hane kalmış. Bütün tazeler, delikanlılar şehire göçmüşler. O akşam bir de yağmur boşanmış ki, sorma. Sanki Nuh Tufanı. Kim olursa olsun, bir garip kişiye barınacak yer vermemişler. Ne yapsın adam? O viran kulübenin duvarına yaslanmış. İçeriden iniltiler gelirmiş. Bir de yoz köpek durmadan bağırırmış. İbrahim ama, köyde ona İpram derler. Sürüne sürüne kapıya varmış. Akşam karanlığında ıslak adamı görmüş.

— Oğul, ben canımla uğraşıyorum, sana verecek bir dilim ekmeğim yok. Durma rahmette. Gir içeriye demiş.

Sürüne sürüne ocağa gitmiş bir kütük atmış.

— Şöyle buyur, temelli ıslanmışsın oğul, demiş.

Demir de canından bezmiş hani. Kurunmaya çalışırken ihtiyarın kıvrandığını görmüş. Derdinin ne olduğunu sormuş. İbrahim ağa bir dizinin, belinin çok ağrıdığını anlatmış. Demir ona küçük bavulundan çıkardığı bir hapı yutturmuş. Sonra bir de iğne yapmış. Nasıl olsa ölüm değil mi? İb-

rahim canından usanmış zaten. Ses çıkarmamış. Olduğu yerde sızıp kalmış. Ertesi sabah öldü mü, kaldı mı diye yoklamaya gelmişler. Bakmışlar ki barınacak yer, içecek su vermedikleri garip adam ocak başında oturur, İpram da uyuyor. Şaşmışlar. İpram o gün akşama doğru gözlerini açmış. O da şaşmış. Yabancı yine ocak başında. Davranmış. Belinin, dizinin ağrısı yarıdan çok azalmış.

— Aman oğul demiş, acım, ağrım azalmış. Elin var olsun. Varsa bana bir iğne daha vur.

Demir, adamcağızın istediğini yapmış. Sonra:

— Ağa, demiş. Bu böyle olmaz. Derdini veren Allah dermanını da verir. Sen yaşlı bir adamsın. Neye çekersin bu ağrıları. İstanbul'a git. Bir hastahaneye yat. Hem dinlenirsin, hem bakılırsın.

İbrahim:

— İyi dersin oğul, demiş. İyi dersin ama, ben kasabaya kadar gidecek durumda değilim. Sonra benim gibi bir garip, kimsesiz ihtiyarın kim elinden tutup da hastahaneye yatıracak. Alırlar mı?

Demir ona:

— Benim tanıdıklarım çoktur, demiş. Yol parasına gelince ben seni İstanbul'a, hastahaneye kadar yollarım. Bir de mektup veririm eline. Hiç merak etme.

Amcam bunları anlatırken Gazi'nin eşeği tenekeleri takırdatarak yukarıya çıktı. İlk işi suya yanaşıp uzun uzun göllenen sudan içmek oldu. Sonra yeşil otlara sarılıp keyif keyifli yemeye başladı. Biraz sonra da inleye sıklaya Gazi ağaçlığa geldi.

DEMİR BEY NASIL GELMİŞ?

Gazi bile selâm verdi. Yanımıza yığılıp oturdu. Bir iki soluduktan sonra, amcamın verdiği sigarayı içmeye başladı.

— İdris Bey, dedi. Gece senin de uykun kaçtı da, erken-

den dağa mı uğradın? Hangimizin içi yanmıyor ki. Allah bilir şu yetim kızı düşünüp ben de sabahı sabahladım.

Amcam:

— Gazi ağa, dedi. Ben bu kızın kendisini suya attığına inanmıyorum. Bilirsin ki, Demir Bey beni oraya koyarak kızı İsmail'den istedi. Ama İsmail çeyizi yok, çimeni yok diye vermedi. Gönül hoşluğu ile verse köyde dedikodu olacak. Kızın mallarını aldılar. Çıplacık yolladılar diyecekler. Besbelli kız kaçıp gitti.

Gazi'nin ağzı açık kaldı. Beyaz sakalını avuçladı:

— Böyle mi etti dersin Bey? dedi.

Amcam:

— Nüfus kâğıdını aldığına göre, böyle olacak, dedi. Demir Beyin kendisini istediğini biliyordu. Ben de söyledim, bizimki de söylemiş kıza.

Çavuş telâşlandı:

— Böyle olmuş olsa İdris Bey, dedi. Çok iyi olur. Demir Bey dağlıdır, yabandır ama iyi insandır. Okul yapılırken suyun da köye indirilmesini istedi, fakat bizin köylüler ecele derman olsa, onun elinden almak istemezler. Yoksa bir bildiğin mi var?

Amcam fazla açılmadan:

— Benim aklıma böyle geldi, dedi. Erol'la beraber bağın kapısına kadar gidip seslendim. Demir yok dağda. Olsa ses verirdi. Bundan sezinliyorum ki, kızı alıp ya kasabaya götürdü, ya şehire.

Gazi:

— Mert adamdır o dedi. Ziyan etmez elin yetimini.

— Ben de öyle bilirim Gazi ağam. Şimdi Erol'a onun taş ocaklarını nasıl aldığını anlatmak istemiştim. Sen lâfın üstüne geldin.

Gazi ayaklandı:

— Bir dönüm su götüreyim de ben de gelir dinlerim, dedi.

Tenekeleri doldurdu. Eşeğe yükledi. Hayvan yeşillikten ayrılmak istemiyordu. Bacaklarına birkaç çırpı yedikten sonra ihtiyarın önü sıra yürüyüp yokuşu indi.

Aşağıda iş başlamıştı. Birbirine bağlanan künkler yarı yolu aşmıştı. Aşağıda ayrıca bir çeşme yapılıyor, künkler bu çeşmenin haznesine bağlanıyordu.

Öğle yemeği için yakılan ateşin mavi dumanlarını görüyorduk. Bakımsız çocuklar, sağa sola koşup kucakla kurumuş ceviz dalları, Kızılırmak boyundan budanmış asma çubukları getiriyorlardı. Pişen yemeklerden onların da getirdikleri kaplara birer kepçe verildiği için bu işi hevesle yapıyorlardı.

Gazi, bir dönüm daha su götürdü. Sonra yanımıza gelip oturdu. Eşek yeniden otlara sarılmıştı. Amcam anlatmaya devam etti:

.....

İbrahim ağa bir iki iğne yiyip, birkaç hap yutunca biraz kendisine gelmiş. Köyde hatırı sayılır bir adammış. Bir gün kahveye çıkmışlar. Demir Bey yine bir iki baş hayvanla biraz tarla almak istediğini açmış. Köylüler hayvan satmaya razı olmuşlar, ama köye yerleşir kalır diye toprak satmaya yanaşmamışlar. İbrahim ağa araya girmiş. Tarlaları boş duran birkaç köylüyü kandırmaya çalışmış. Bu köylüler başlarını sallamışlar:

— Tarlamız bize lâzım. Bugün boş kalırsa yarın ekilir, demişler. Bize söyleyeceğine sen satsana...

İbrahim ağa:

— Ne etsin benim taş ocaklarımı? demiş. Orası kurt kuş yuvası.

Pişen yemeklerden çocukların da getirdiklerin kaplara birer kepçe konuyordu.

Demir Bey sormuş:

— Nerede bu taş ocakları?

Oturdukları yerden dağı göstermişler:

— İşte orada. Dağın yarı yerinde bir düzlükte. Yirmi beş dönüm kayalık var orada.

Demir Bey:

— Bir göreyim, demiş.

Gitmiş bakmış. Yol yok, iz yok. Dağın bir yeri oyulup taş çıkarılmış. İnsan gündüz tek başına kalmaya korkar.

Ama Demir Bey akşam köye inmiş. Doğru İbrahim ağanın evine varmış:

— Ağa, demiş. Taş ocaklarını bana kaça vereceksin?

İbrahim ağa:

— Oğul, demiş. Ben senden çok iyilik gördüm. Dağ başını satın alıp ne edeceksin? Ne ekilir, ne çıkılır. Ocak da köreldi.

Demir Bey direnmiş. Almayı kafasına koymuş. İhtiyarcığı kasabaya götürmüş, ocakların tapusunu kendi üstüne çevirmiş. İbrahim ağanın da eline bir mektup verip İstanbul'a yollamış.

Gazi lâfa karıştı:

— Bin beş yüz kâğıt saymış, dedi. Parasız versen kimse almaz. Ama Demir Bey işini bilen bir insan. Bizlere de merak oldu. Bu adam taşların içinde ne idecek diyip dururduk. Vardık gittik o yana. Taş oyuklarından birini düzenlemiş, kendisine bir barınak yapmış. Bir başka oyuğa bir atla iki inek bağlamış. Biz ocağı işletmeye kalkar diye gülüştük. İki de yonucu bulmuş, taş işletip duruyor. Bu yolsuz yere kim gelip de taş alacak. Akıllı adam. Kendi de çalıştı. Avuçları nasır bağladı. Kasabada o tarihte hükûmat binası yapılıyordu. Makine gelmiş, toprağı düzlüyordu. Ne yapmış etmiş, müteahhitle anlaşmış. Makine dört gün çalıştı, dağdan kasabaya doğru dört kez varıp gelirken yolu düzledi. Buna karşılık Demir Bey işlenmiş yonu taşlarını bağışladığı gibi ocakların önünü de makineye düzelttirdi. Biz gülüp duruduk. Ne geçti, ne geçmedi, baktık ki aldığı toprağın boyunca duvar çektirir, toprağı sıyırıp set yapar.

İdris amcam:

— Şu doktorluk masalını da anlat Gazi ağam! dedi.

Gazi neşelendi:

— He, dedi. Bu yönlerde kış yaman olur. Ben diyeyim dört ay, sen di altı. İnsanlar evlerine kapanır kalır. Kızılırmağın üstündeki köprüyü de sel alıp gidince millet kapanıp kaldı kasabada. İşte o çağda kasabanın en zengini Memedali Beyin kızı hastalanmış. Sağa koş doktor yok, sola koş doktor yok. Biri çıkıp Demir Beyin doktorluğu olduğunu diyivermiş. Eh, denize düşen yılına sarılır demişler. Çâresiz adam salar, et yollar Demir Beyi çağırtır. Demir Bey varır kasabaya. Hastayı bir yoklar, iki yoklar başlar gülmeye. Memedali Bey:

— Oğul der, benim bu kara günümde neye gülersin? Biricik kız evladım can üstünde. Ben senden medet umdum da getirttim. Sen benim halime güler durursun. Senin hekimliğin bu mu?

Demir Bey sorar:

— Bu kızın anası, teyzesi yok mu?

— Ne ideceksin anasını, danasını?

— Sen bana cevap ver.

— Yok işte. Bir evde bir kız.

— Kaç yaşında var?

— On yedi.

— Evli değil mi?

— Evli.

— Damadının anası danası yok mu?

— Kimi kimsesi yoktur, benim işlerimde çalışır.

— Konu komşu da gelmez mi sizin koca evinize?

— Çokluk gelmezler.

— Memet Ali Bey ben sana birşey söyliyeyim mi?

— Daha ne söyliyeceksin, dar vakitte sormadığın kalmadı.

— Mehmet Ali Bey senin kızın gebedir. Bu kusmalar, bu başdönmeleri hep bundan. Öyle apandisit filan diyip yüreğini boşuna oynatma.

Memedalinin ağzı açık kalır. Demir Bey bir iki ilaç yaptırır. Taze geline nasıl davranacağını anlatır, çekilir gider.

Aradan dört ay daha geçer. Bir oğlan çocuk dünyaya gelir. Memedalinin ağzı kulaklarına varır. Çiftliğinden iki köpek enciği ile on baş koyun, bir de cins inek hediye eder Doktora.

Biz bu olanları masal diye dinlerdik. İki yıl içinde o dağbaşı değişiklere döndü. Su bol, iyice eşilmiş toprak verimli, adam bilgili. Bu ikinci yılda bir mahsul almış ki değme çiftlikler yetiştiremez. Kasabaya şehre inerse anca mahsul satmak için iner.

Tek başına bir insan ne eder deme. Bu adam Demir Bey gibi olursa çok şey eder işte. Gün günden malın üstüne mal komaya başladı. Pazara indirdiği hayvanlar besli mi besli. On ırgat işletsen onun yaptığı işin üstesinden gelmez. Memedalinin iyi ahbabıdır. Bütün malı ona satar. Fazlasınada gözü yoktur. Bir kişinin neye ihtiyacı olursa canı için onu yetiştirir önce.

Yıl yıldan malı arttı, içeriye tek başına kapanır, ne yapar, ne işler bunu kimse bilmez.

İhtiyar Gazi başını iki yana salladıktan sonra:

— Köylü kısmısı bu, dedi. Yabancı istemez gelip yerleşsin. Kızı var, karısı var. Gelenin içini bilmez. Böyle bir havadır eser köylü içinde. Demir Bey Kavaklıya hiç gelmez. Buraya, ağaçlığa çıkan köylülere selâm verir. Bizimkiler bu selâmı da almazlar. Eh o da umurlayacak değil ya. Çorak köy-

de ne işi var?

Ama bizimkiler rahat durmadılar. Köyden imza toplayıp şikâyetçisi oldular. Danamızı çaldı, anamıza söz etti, arıları mahsulümüzü yer, köyün çevresinde güven kalmadı, sonra da bu adam casus mu nedir. Hükûmet içinde mükümat mıdır? Dağa makineler kurmuş, ne gizli işler çevirdiğini büyükler arasın, bizden söylemesi...

Derken efendim kasabadan kaymakam, cendirme kumandanı, inahya müdürü atlanır, arka yoldan varırlar dağa. Bakarlar ki dört yıl içinde bir seyranlık yer olmuş. Kış sütünden gayri hepsi var. Demir Bey gelenlerin ne yoldan geldiklerini bildiği halde hoşnutsuzluk getirmez. Soğuk ayran çıkarır, yemişler çıkarır. Kaymakam Bey sorar:

— Neye bu dağ başına çekilirsin, düzde yer mi yok?

— Bana on dönüm toprak bulun, ineyim ovaya.

— Buraya gelmekten maksadın nedir?

— İnsanlardan uzak kalmak, başımı dinlemek.

— Burada tek başına ne yapıyorsun?

— Yaptığım işler meydanda.

— Köylünün danası kaybolmuş, buraya kaçmış.

— Kimin nesi kaybolmuşsa gelip alsın buradan.

— Sizin için asker kaçağı derler.

— Ben askerliğimi hekim subay olarak yaptım. İşte vesikam, işte kafa kâğıdım, işte hekimlik diplomam.

Kaymakam bakar ki herşey yolunda. Karşısındaki adam usta bir hekim. Diyecek söz bulamaz, elini uzatır:

— Ahmet Bey, der. Köylüler cahildir. Onların kusuruna bakmayınız. Bir Türk vatandaşı vatanının her köşesinde yaşıyabilir. Para ile satın aldığınız bu dağ başını cennete çevirmişsiniz. Sizi tebrik ederim.

İşte böylece Ahmet Demir Bey taş ocaklarına yerleşip

kaldı. Artık oraya taş ocağı demek ayıp olur. Bir dağ başı cennetidir.

Gazi gittikten sonra amcam:

— Bilmediğin bir şey kaldı Erol, dedi. Neden Demir Bey böyle dağ başında, tek başına yaşar? Bunun sebebi de hastalıktır. Kendisi anlatmıştı bana. Çocukluğundan beri yalnızmış. Bir sevgi, bir ilgi görmemiş. Çok değerli bir insan olarak yetiştiği zaman da talihsizlik yakasına sarılmış. Tabiatla, hayvanlarla, karlarla, kışlarla, kurtlarla uğraşmak insanlarla uğraşmaktan hayırlıdır.

DELİ ZİLENİN AZGINLIĞI

Aradan bir hafta ancak geçmişti ki muhtara bir kâğıt geldi. İsmail ağaya getirilmiş ama o almamış, okuyup yazması olmadığını bildirmiş.

Muhtar, amcama gelerek durumu anlattı. İsmail ağayı çağırdılar. Kasabadaki mahkeme, Fatma Güzide Demir'in mallarının kendisine iadesini istiyor.

İsmail ağanın tepesi atmıştı:

— Benim yiğen canına kıyıp öldü, onun mirascısı benim. Nediye virecekmişim, diyordu.

Amcam:

— Gözünü aç ağa, dedi. Bu yazıda Fatma Güzide Demir diye yazılı. Demek ki Demir Beyle evlenmiş.

Bizi dinleyen deli Zile öyle bir bağırdı ki köyü yerinden kaldırdı. Artık kapı kapı koşuyor, herkese anlatıyor:

— Yaşatmam, onu diyordu.

Muhtarın bile Güzidenin, Demir Beye kaçıp onunla evlenmesi canını sıkmıştı. Amcama gelince onun keyfine diyecek yoktu. Bıraktı artık yakalarını. Yalnız muhtara tenbih etti:

— Halil ağa, gözünü aç, yetim malı yiyen bu adama yardımcı olma, ben kapı komşusuyum. Sen de sorumlu düşersin.

İsmail ağa kendisine şahit arayıp durdu. Kasabaya inip bir dava takipçisine yazdırmış. Hatta amcamı da şahit göstermiş. Sözde amcam da görmüşmüş. Demir Bey evi basın Güzideyi kaçırmış.

Biz çeşme işiyle uğraşırken amcam da mahkemeye çağırıldı, muhtar da. Amcam çok bozuk döndü. Mahkemede Güzide de varmış, Demir Bey de. İsmail ağa "Namusum elden gitti, bu yabanın adamı evimi basıp yeğenimi kaçırdı dağa" diye bağırmış.

Yargıç onu susturup muhtara sormuş. Muhtar da kızın kaybolduğunu, baskından haberi olmadığını söylemiş. Güzide; dayısının evinde çektiği sıkıntıyı anlatmış, yediği dayakları anlatmış, malının, eşyasının alındığını, canına yettiği için evden kaçtığını söylemiş. Amcam da kıza yapılan eziyetleri gördüğünü, Demir Beyin iyi bir insan olduğunu söylemiş. İsmail ağa mahkemede onun da yakasına yapışmaya kalkmış.

Bu yüzden çok kızan amcam evde de ateş püskürüyordu.

Yalnız İsmail ağa değil, öteki köylüler de Demir Beyin kızı kandırdığını söylüyorlardı. Demir Beye karşı haksız düşmanlıkları bitmemişti daha. Üçü beşi biraraya gelip bunu anlatırken:

— Ne edip edip kızı elinden almalı, diyorlardı.

Bu yüzden işler de yüzüstü kalıyordu. Ellerinde kazma kürek, sırtlarında künk ya da harç tenekesi ayakta duruyor:

— Biz bu işin altında kalmayız, diyorlardı.

Amcam bir iki kere:

— İşinize baksanıza, diye bağırdı. Ne alıp veremiyorsunuz?

Gölgelikte oturan muhtar:

— Köyün namusu var, diye direndi. Köyden kızı kaçıracaklar da bu delikanlılar bunun altında mı kalacak?

Amcam akıllı bir adamdı:

— Bana bak dedi. Elin yetim kızının malına kondular, hergün dayak attılar, ses çıkartmadın. Kızcağızın canına yetti, kendisini isteyen yabancı ile evlendi. Şimdi mi gözün açıldı? Sen bu delikanlıları kışkırtma. Yoksa fena olursun.

Muhtar inatçı, kendisini bilgin sanan bir adamdı. Kurnazlığı da vardı:

— Sen de koyün yabancısısın, dedi. İşimize karışma.

Amcam bağırdı:

— Bana bak, senin keçi inadını kırarım ben. Sen bu köye geleli beş yıl oldu. Bu köyün mezarlığında benim babamın, dedemin yeri var. Bize Hocaoğulları derler.

Gazi lafa karıştı:

— İdris Bey, sen şu aptalın sözüne bakma.

Muhtar Gaziye de kızdı.

— Sen hele sus ihtiyar dedi. Bir ayağın çukurda. Köyün işine karışma.

Gazi kıpkırmızı olarak bağırdı:

— Ben köyün işine karışmayacağım da sen mi karışacaksın? Ben bu köy için bu memleket için düşmanla çarpıştım. Benim bu köyde mal olarak bir eşeğim var. Ama bir göz evimde istiklâl madalyam saklı. O yeter bana.

Hoca araya girdi. Amcamı yatıştırmaya, çavuşla hocayı ayırmaya çalıştı. Ama artık köy ikiye ayrılmıştı. Irgat olarak çalışanlardan yarısı işlerini bırakmış, bir araya toplanmışlardı.

Deli Zile oradan oraya koşuyor:

— Mallarım, altınlarım, köyün namusu gitti, diyordu.

Amcam:

— Sen de, İsmail de ayazda kaldığınız zaman görürsünüz, diyordu. Kız bütün mallarınızı elinizden alacak. Baş baş ben şahidim.

İsmail ağa işin kötüye varacağını bildiği için deli karısını eve doğru kovaladı. Amcam çok kızmıştı:

— Haydi iş başına, diye bağırdı.

Köylülerden yedi sekiz kişi çalışmaya başladı. Ötekiler geriye çekilmiş, yerlere çökerek öbek öbek toplanmışlardı.

Çalışmamakla kalmadılar. Çalışanlara laf atmağa başladılar. Muhtar iki arada kalmıştı.

— İsmail, diye bağırdı. Ortalığı sen karıştırdın. Kızın canına yetsin de birine kaçsın, diye isteyene vermeyen sensin, dedi. Şimdi yediğin yetim malı elinden gidecek diye ne yapacağını şaşırdın.

İsmail Ağa:

— Senin aklın ermez bu işe.

Hem ben elin dağda yaşayan yabancısına kızımı vermem.

— Sen istediğin kadar verme. Kasabada nikâh kıyılmış. Artık Güzide Ahmet Demir Beyin karısıdır. Kendi isteğiyle kaçtı ona. Var sen artık kendini düşün.

— Sen de ziller takın da oyna. Güzide'nin kaçmasına sen yol açtın.

— Ben senden Allah'ın emriyle kızı istedim. Mallarını alır diye korkup vermedin. İdris Bey de istedi. Yine sana geçinecek kadar mal bırakacaktı. Ama senin kafan buna da yatmadı.

— Ben yapacağımı bilirim.

İsmail ağa gözdağı vermek istiyordu. Muhtar:

— Hele görürüz, dedi.

Oturan köylülere döndü:

— Eliniz, kolunuz tutuyor, burada gündelikle çalışıyorsunuz. Köye gelecek su sizin boğazınızdan geçecek, bu su ile davarınız sulanacak, avratlarınız Kızılırmağa kadar gidip bakraçla su getirmekten kurtulacak. Varın çalışın, çalışmazsanız ben başka köylerden ırgat bulurum, dedi.

Çalışan çalışmadı. Çalışmayan birer ikişer çekilip gittiler. Köy öğretmeni ile amcam harç kardı, Gazi Çavuş durmadan su getirdi. Ben künkleri yerleştiren ustaya yardım ettim. Bir aralık okulun öğretmeni İhsan Bey:

— İdris Bey, dedi. Çok üzülerek söyliyeyim ki bu köylü kısmı yabani olur. İyilikten pek anlamazlar. Kendi kafalarının doğrusuna giderler. Burada neler çektiğimi bilirsiniz. Çocuklarını okutuyorum, yürek tüketiyorum, yoksulluk içinde yaşıyorum, yine bana düşmandırlar. Bu düşmanlığın sebebi cehalet. Korkarım ki bu cahil kimseler köylünün aklına girer, yapılanları da yıktırır. Uyanık bulunmak lâzım.

Öğretmenin hakkı vardı. Amcam da bunları biliyordu. Halil efendiye söylendi:

— Bak, bu köylüler bunca para harcamakla, bunca emekle ortaya çıkan bu işi bozmaya kalkarlarsa sen sorumlusun.

Halil efendi:

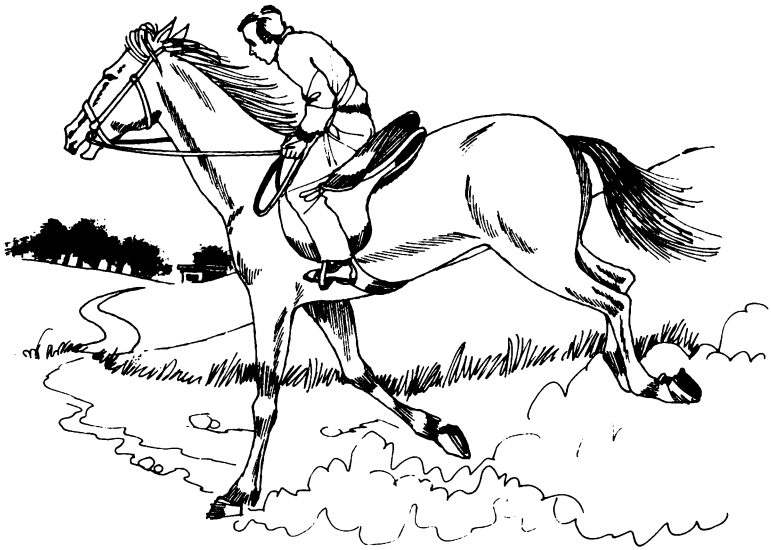
— İdris Bey, benim elimden ne gelir? dedi.

Amcam bana yavaşça:

— Erol, dedi. Kısrağa atla, Kızılırmak köprüsüne kadar in. Orada jandarma karakolu var. Çavuş Bekire benden selam söyle. Bize bir iki gün için bir er göndersin.

Başımı salladım. Eve gittim. Amcamın kısrağına eğeri vurdum. Yokuşu inerek Bekir çavuşu buldum. Orada bir kaç erle oturuyordu. Köylerde bir olay geçerse hemen oraya koşarlardı.

— Sen git, dedi. Ber bir er yollarım.

Amcamın kısrağıyla yokuşu inerek Bekir Çavuşu buldum.

Akşam çok yakındı. Okulun önünden geçerken bağırtılarla karşılaştım. Köylü hep oraya toplanmıştı.

Amcamdan öğrendim ki, Deli Zilha beş altı delikanlıyı kandırıp taş ocaklarına baskın yapmışlar. Ellerindeki baltalarla duvarların üst yanındaki yeni dikilmiş fidanları kırmışlar. Arılar dumanlarla kovanlardan uğrayıp hepsine saldırmış. Daha evvel arıların yaptığı işi bilen genç köylüler ceketlerini başlarına sararak daha önce kaçmışlar ama Zilha hırsını alamamış, kovanları tekmelemiş. Arılar ona daha çok saldırmış. Hepsi birden bağıra çağıra kaçmışlar. Zilhanın elleri, yüzü, başı o kadar şişmiş ki kimse kendisini tanı-

yamaz duruma gelmiş.

BİLGİSİZLİK

O gece İsmail ağanın oturduğu ev karanlıktı. Güzide'nin dayısı Deli Zilhayı bir ata bindirmiş, kasabaya, hastaneye götürmüştü.

Geç vakit gelen jandarma eri olup bitenleri öğrenmiş, muhtarı yanına alarak ev ev dolaşmış, kimi arı sokmuşsa elinden yüzünden anlamıştı.

Sabahleyin erkenden Bekir Çavuş köye gelip olanları iyice anladıktan sonra muhtarla beraber yola çıktı. Amcamla ben de peşlerine takıldık. Taş ocaklarına gittiğimiz zaman Demir Beyin diktiği fidanları yerlere serilmiş bulduk. Kovanların yarısı yanmıştı. Yerdeki ekinler bir kül yığını halindeydi.

Bekir yazdı, çizdi, muhtara, Gaziye, amcama imzalattı. Muhtar:

— Elleri kırılsın, diyordu. Bütün bu kötülükler o İsmaille deli Zilhanın marifetidir.

Biz hiç bir şey olmamış gibi yine çalışmaya başladık. Bekir baskın yapan köylüleri önüne katarak götürmüştü. Ben bu köylüleri giderken gördüm. Yüzleri iyice şişmişti. Ellerini o kadar arı sokmuştu ki derisi ve etleri iyice kabarmış ve şişmişti.

Amcamla Halil efendi de dava için kasabaya gitti. Ben iş yerinde yalnız kaldım. Gazi ile beraber yerleşen ve kuruyan künklerin üstlerine toprak atarak örtmeye çalıştık.

Ogün, ertesi gün iş yapılamadı. Üçüncü gün amcam posta kamyonu ile geldi. Yorgundu ama keyfi yerindeydi. Daha kahvesini içmeden anlattı:

— Bekir Çavuş baskın yapan altı köylüyü ve Zilhayı suçüstü mahkemesine verdi. Zilhayı mahkûm ettiler. Köylüler

bu işe kendilerini Zilha'nın sürüklediğini söylediler. Zilha da doktora muayene oldu. Arıların zehirinden ölmesine az kalmış. İş şimdi Demir'in dava açmasında. Onu aramışlar, kasabada ve taş ocaklarında bulamamışlar. Yalnız onun trenle ve Güzide ile belli olmayan bir yere gittiği anlaşılmış. Taş ocaklarında yalnız bir köylü delikanlı varmış. Hayvanlara bakıyormuş. Demir'in nereye gittiğini o da bilmiyor.

Amcam gülüyor:

— Aptal kadın, diyordu. Mahkemede Güzide'nin altınlarını çalıp gittiğini söyledi. İsmail başını derde salmaktan korkarak:

— Bu Allah'ın aptalının altını filan yok, dedi. Onlar Güzidenindi. Bu kadın kızın sandığından almıştı. Güzide kaçtığı zaman boynunda duruyordu. Şimdi yok. Kime verdiyse söylesin.

Bunun üzerine Deli Zilha altınları Hocaya emanet olarak verdiğini söyledi.

Hoca da altınları çıkarıp teslim etti. İsmail söylemişti. Muhtar da altınların Güzide'ye ait olduğunu söyleyince hâkim altınları emanete aldı. Zilha deli gibi olup saldırdı. Karıyı zorla tutup götürdüler. İsmail herşeyin doğrusunu söyledi. Şimdi muhtar Güzidenin annesinden kalan malları deftere yazacak. Ev de, tarlalar da, onbeş baş davar da, evin eşyası da onun. Gayri İsmaile yine yol göründü. Yetim malını yemenin cezası böyle açıkta kalmaktır.

Bu davayı Güzidenin açtığı dava izledi. Amcamı da tanık olarak muhtar Halille birlikte kasabaya çağırdılar. Biz ne olacak diye bekliyorduk. O akşam İsmail ağa, Halil efendi, Amcam İdris Bey, Gazi geldiler. Yanlarında bir de Bekirle mahkemenin adamı vardı.

İsmail Ağanın oturduğu Güzidenin evine girdiler. Köylü evin önüne toplanmıştı. İsmail Ağaç bir çapa, bir kürek, eski bir balta, bir bohça, bir de asker paltosundan bozma,

etekleri yıpranmış, yol yol yamanmış eski bir bohça ile çıktı. Karısının eşyasını da bir tahta sandığa koyup dışarıya çıkardı. Sonra kasabadan gelen memura:

— Benim burada alacağım yoktur, dedi. Çıplak girdik bu eve, çıplak çıkıyoruz.

Gün batmıştı. Köyün sığırtmacı davarı köye getirmişti. İnekler, öküzler, koyunlar evlerini bilip kendi kendilerine dağılıyorlardı. Amcamın davarı gibi İsmail ağanı davarı da kendi avlularına girdiler.

İsmail ağa ağlamağa başlamıştı. Sandığı, bohçayı, kazmayla küreği yola çıkarmış. Sandığın üstüne oturmuştu. Mahkemenin adamı:

— Ben benden istenileni yapacağım, dedi.

Kapıyı kilitledi, mumladı, üstüne mühür bastı. Amcam:

— Bu hayvanlar bakım ister, dedi. Cansız mal gibi kapanıp mühürlenmez.

Memur:

— Onları da size teslim edeceğim İdris Bey, dedi.

Davar sayıldı, amcam kendi adamına:

— Davarın yemine, suyuna bak, tımarını yap. Yarın sabah sığırtmaca teslim edersin, dedi.

Böylece iş bitmiş, gece de başlamıştı. Amcam:

— İsmail ağa, buyur bize, dedi.

İsmail ağa başını salladı. Eşyasını yüklendi, karanlıkta kaybolup gitti.

Bunlar can sıkacak işlerdi. Bizim de ağzımızın tadı kaçmıştı. Yengem:

— İhtiyar adam nerede barınacak? diyordu.

Amcam:

— Düne kadar yetim malını yedi, dedi. Köyde ağa gibi yaşadı. Kıza yapmadığı eziyet kalmadı. Kötülük yapan kö-

tülük bulur.

Yengem fazla üstüne varmadı.

Sabah olunca günlük işler başladı. Aşağıda, suyun toplanması için bir hazne yapılmıştı. Bunun önünde büyük bir yalak vardı. Koca üç tane musluktan isteyen suyu alacaktı. Sonra hazneden ayrılan bir boru ile okulun bahçesindeki çeşme ve havuz dolacaktı. Köy meydanına da büyük bir havuz yapılmıştı. Dağdan inen, hazneden taşan su bu havuzu dolduracak, sonra da köyün anayolunun yanı sıra akıp tarlalara doğru inecekti.

Yukarıda, ağaçlıkta da suyun göllendiği yerin biraz aşağısında bir hazne yapılmış ve künklere bağlanmıştı. Bunun demirden bir kapağı vardı.

Tarlalarda görülecek iş yoktu. O sabah başta İsmail ağa olarak taş ocaklarına baskına giden altı delikanlı amcama geldiler. Çalışmak istiyorlardı. Amcam hepsine iş gösterdi. Bir taraftan aş kazanları kaynarken bir taraftan çalışıldı.

Öğle yemeğinden sonra ağaçlığa çıktım. Bir ağaca sırtımı dayayıp aşağıda çalışanları seyrederken yanımda ayak sesleri belirdi. Başımı çevirdim. Demir Bey gelmişti. Ben kalkmak istedim. Omuzuma elini koyarak beni oturttu. Kendisi de yanıma çöktü.

— Erol, dedi. Sana çok teşekkür ederim. Hem beni yalnızlıktan kurtardın, hem de Güzideye büyük bir iyilik ettin.

— Ben birşey yapmadım, dedim. Güzide ablam nerede?

— Taş ocaklarında. Oraya gitmek ister misin?

— İsterim, dedim. Hem Güzide ablayı görürüm, hem de size yaptıkları zararı gözümle görürüm.

— Daha başka görülecek şeyler de var Erol. Yarın sabah buraya gel. Beraber gidelim.

Demir Bey ovayı aşağıda çalışanları seyrettikten sonra:

— Köylülerimize çok acırım, dedi. Bana bir türlü ısınma-

dılar, bana köylerinde yaşama hakkı vermediler. Bütün bunların sebebi yabancı korkusudur. Şehir ve kasabalara uzak olan bu köydekiler kendi yağlarıyla kendileri kavrulurlar. Yabancı sokmak istemezler. Onlar için köy bir vatan parçasıdır ve oraya gelen her yabancı bir düşmandır.

Demir Beyin bu düşüncesine şaştım:

— Sizin yerinizde bir başkası olsa onlara acımazdı, dedim.

Demir Bey:

— İyi düşün Erol, dedi. Mehmetçiği dünyaya getiren ana bu köylerden çıkar, sapanını, çapasını tarlada bırakarak sınıra koşan mehmetçik bu köyün, bu köylerin filiz gibi delikanlısıdır. Ana, baba, kardeş, bacı, bazen nişanlı hepsini geride bırakarak sınıra koşar. Bazen gittiği yerden hiç dönmez.

Demir Bey içini çekiyordu:

— Ben bu köylere, köylülere nasıl gücenirim? Bir iki cahil bana kötülük ederse mehmetçiğin suçu olur mu? Kendi gelenekleriyle, kendi görenekleriyle yalnız kalmışlar. Onları uyaracak ne okul var, ne de başlarında şöyle iyi okumuş, iyi yetiştirilmiş tam müslüman bir hoca.

Boş bulundum:

— Musa hoca ne oluyor! dedim.

Demir Bey elini göğsüne vurdu:

— Ah Erol, dedi. Köylere okul kadar, yetişmiş olanları da uyaracak temiz yürekli, tam müslüman hocalar da lâzım. Okumuş, yazmış, müslümanlığı, hattâ insanlığı iyi öğrenmiş hocalar lâzım bize. Hem de çok lâzım.

Demir Bey biraz susduktan sonra:

— Yavaş yavaş herşey düzelecek. Okullar açılacak, bilgin öğretmenler çocukları eğitecek, iyi yetişmiş hocalar gençleri ve yaşlıları uyaracak. Uyuşukluktan, tembellikten kurtul-

mamız lâzım. Atalarımız "Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ olur" demişler. Taş ocaklarına geldiğin zaman biraz gayretle hiç kimsenin yüzüne bakmadığı o dağ tepesinde bir çiftliğin kurulduğunu göreceksin. Ben topraklarımı köylülere açtım. Her gelene güler yüz gösterdim.

Demir Bey omuzumu okşadı:

— Sen de geldin, dedi, susuzluktan kavrulup gitmiş olan bu köye su getirmeye kalktın. Bir iki yıl sonra bu köy yeşilliğe kavuşacak. Gürül gürül sular akacak. Yeşil dalların arasında kuşların cıvıldadıklarını duyacağız. Bütün bunlar ne ile oluyor? Biraz davranmak, biraz kımıldamakla değil mi? Varsın ekinlerimi yaksınlar, varsın kovanlarımı paralasınlar. Fidanlarımı kırsınlar. Ama birgün onlar da çalışmanın değerini anlıyacak, uyanacak ve çalıştıkları için mutlu olacaklar.

TAŞ OCAKLARINDA

Demir Beye rastladığımı o akşam anlattım. Taş ocaklarına gitmek için izin istedim. Amcam:

— Köpeklere dikkat et, dedi.

Sabahleyin ağaçlığa çıktım. Çok geçmeden Demir Bey geldi. Yanı sıra yürümeye başladım. Çayırı geçtik. Yokuşu tırmandık. Duvarların önüne geldik. Boğaç adındaki köpek bana yaklaştı. Kokladı. Kuyruğunu salladı. Ben de onun başını okşadım.

Duvarın üstündeki demir parmaklıklı kapıyı yıkmışlardı. Taş ocaklarının önündeki düzlüğü gördüğüm zaman içim acıdı. Yerler yanan ekinlerin külü ile dolmuştu. Bu arada fidanların kırık bedenleri de yanmış,birer yanık odun olup kalmışlardı. Ön tarafta duran kovanlar yanlış, yerlere serilmişti. Rüzgâr yanık odun kokusu getiriyordu.

Demir Bey bu tarafa bakmak istemiyordu. Taşların

önündeki iki katlı, yonu taşlarından yapılmış binaya yaklaşırken kapı açıldı. Şehirliler gibi giyinmiş olan Güzide abla beni gülümsiyerek karşıladı.

Elini sıktım.

— Güzide abla, dedim. Sana layık değil ama, bunu amcamla yengem düğün hediyesi olarak yılladılar.

Yengemin verdiği beşibirlik altın parayı uzattım. Güzide:

— Çok teşekkür ederim Erol Bey, dedi. Ben onlardan daima iyilik gördüm. Bu hediyelerini de yaşadığım kadar saklıyacağım.

Yonu taşlarından yapılmış olan ev bütün ovayı, Kızılırmağın dolanıp geldiği boğazı görüyordu. Pencereleri sağlam demir parmaklıklarla korunmuştu. İçindeki eşya apartmandaki eşyadan farksızdı.

Alt katta mutfak, misafir odası, yemek odası vardı. Onun üstündeki katta yine iki oda bir kütüphane, bir eczahane vardı.

Demir Bey beni gezdirirken anlatıyordu.

— Burası iki katlı bir ev. Rahat etmek için herşey var. Asıl görülecek şey arkadaki mağaralardır. Haydi şimdi oraya gidelim.

Birinci katta bir kapı açtı. İçerisi karanlıktı. Eliyle duvarı araştırıp düğmeye bastı. Yol bembeyaz bir ışıkla aydınlandı. Bu yol da yonu taşlarından yapılmıştı. İki tarafında kapılar vardı. Demir Bey bir kapıyı açıp:

— İşte burası yiyecek depomuz, diyordu.

Sonra karşısındaki kapıyı açıyor:

— Buradan da gaz depomuza gidilir, diyordu. İçeride benzin petrol ve mazot bidonları var.

Yola devam ettik. Demir Bey büyük bir odaya soktu be-

ni. Burada küçük bir torna makinesi, bir de tahta planyesiyle matkap ve testere vardı. Bunlar bir düğmeye basılınca çalışıyorlardı.

Demir Bey

— Burası benim atölyem, diyordu. Herşeyimi kendim yapıyorum. Ev eşyasından taşçı kalemlerine kadar her şeyi. Bir de şurada taş kesme testerem var.

Demir Bey makinenin nasıl çalıştığını bana göstermek için bir kaya parçasını tezgâhın üstüne koydu. Çabucak dörtköşe durumuna getirdi. Sonra içini çekerek:

— Erol, dedi. Bütün evin taşlarını, duvarın taşlarını böyle yaptım. Aradığım ustalar çalışmak istemediler. Bu makineyi yaptım. En büyük sıkıntım testerelerin çabuk körelmesidir. Bazen bunları bilemek için bir gün uğraşırım. Şimdi çalışma gücünü veren makineye gidelim.

Daha ileride bir kapı açtı. Burada bir makine vardı. Yukarıdan gelen bir milin ucundaki dişli durmadan motoru çalıştırıyordu:

— Yukarıda da makine mi var? dedim.

Demir Bey gülerek:

— Yukarıda ancak rüzgâr var, dedi. Bu rüzgâr en durgun havalarda bile eser. Ne de olsa dağ başı. Esinti eksik olmuyor. Yukarıdaki kanatlar dönüp mili çeviriyorlar. Mil de dinamoyu çalıştırıyor. Dinamodan çıkan güçle ampulleri yaktığım gibi makineleri de çalıştırıyorum.

— Ya rüzgâr kesilirse? dedim.

Demir Bey köşeyi gösterdi:

— Bak orada bir motor var. Benim yeldeğirmeni bir bozukluk yaparsa o zaman bu motoru çalıştırırım.

— Herşeyi çok iyi düşünmüşsünüz, dedim.

Demir Bey beni orada bir odaya götürdü. Buradaki pencereden dağın bir başka yamacı ve oradan da küçük bir köy görünüyordu. Epeyce düzgün bir yol bu köyden taş ocakla-

rına doğru geliyordu.

Demir Bey oturduğu yerden elini telefona uzattı.

— Güzide biz havuz başına çıkıyoruz, dedi. İstersen gel.

Ne karşılık aldıysa gülümsedi, ayağa kalktı. Bir koridordan geçtik. Bir kapıdan bahçeye çıktık. Gördüğüm her şey beni şaşırtıyordu. Kenarları biraz yükseltilmiş koskoca bir havuz karşıma çıkmıştı. Bunun üzerine daha pek genç olan salkım söğütler kapanıyordu. Masmavi gökyüzü havuzda ayna gibi görülüyordu.

Orada hasır koltuklara oturduk. Demir Bey bana bir dürbün uzattı:

— İstersen karşı dağları seyret, dedi. Tabii artık bu dürbünü ben yapmadım. Güzide ile dönerken aldım.

Büyük kuşlar ilerideki çok yüksek dağın tepelerinde döne döne uçuyordu.

— Bunlar kartal olacak, dedim.

— Evet, dedi. Demir Bey, kurtlara karşı yüksek duvarlar ve üzerindeki demir parmaklıklar var ama bu kanatlı canavarlarla uğraşmak daha güç. Eh onlar kanatlı ise ben de eli silahlı canavarım. Ali ile Mehmet adında iki adamım var şimdi. Hem hayvanlara bakar, hem de eker, biçerler. Ellerinde birer çifte vardır. Ne zaman bir kartal saldırmağa kalksa hakkından gelirler.

Biz konuşurken Güzide abla da geldi. Hasır koltuklardan birine de o oturdu. Üstünde şık bir elbise vardı. Saçlarını güzelce taramış ve çok daha güzelleşmişti. Onu bir İstanbullu kızdan ayırmak kolay değildi. Konuşması bile değişmişti.

Ben bunlara dikkat ederken Demir Bey:

— Ablanı beğendin mi Erol? dedi.

— Onu hakkı olan temiz ve varlıklı bir hataya ulaştıracağınızdan emindim, dedim. Ablam kaybolduğu zaman amcam çok üzüldü. Bu üzüntüsünden kurtarmak için benimle

yolladığınız haberi amcama söyledim. İçi rahat etti.

Demir Bey:

— İdris Bey çok iyi bir insandır, dedi. Daha önce Güzide ile evlenmek istediğimi söylemiştim. Muhtarı da araya koydum, ama razı olmadılar.

Güzide içini çekerek:

— İstanbuldan bir kız getirebilirdiniz, dedi.

Demir Bey:

— Elbette, dedi. Ama onları böyle dağ başında yaşatmak kolay olmaz. Onlar kalabalığa alışmışlardır. Böyle kartal gibi dağda yaşamak çabucak canlarını sıkar. Sen köylü değil, kasabalı bir kızsın. Burada herhalde rahatsın. Ama bir gün sende sıkılacak, insanları arıyacaksın.

Güzide abla çok güzel konuştu:

— Benim için burası cennettir. Herşey var.

Demir Bey:

— İnsanlar ne kadar tok gözlü, iyi yürekli olsalar yine toplum hayatını arar, dedi. Seni elbette büsbütün dağ başında, bu taş ocaklarında yaşatmıyacağım.

— Ben toplum içinde yaşamak istemiyeceğim.

Güzide ablanın bu sözüne karşı Demir Bey:

— Beni memnun etmek için hep benim istediğim gibi davranıyorsun, dedi. Ama bak ben de toplum hayatını aradım. Bir eşe, bir hayat arkadaşına muhtaçtım. Buraya yerleştiğim zaman bunu düşünmemiştim. Hayvanlarla, ağaçlarla yaşarım, insan yüzü görmem, diyordum. Fakat yavaş yavaş üstümdeki hastalık bu temiz hava, bu sessizlik içinde ortadan kalktı. Yalnız senin değil, benim de topluma ihtiyacım var. Belki bir daha sene, kış aylarında İstanbul'a gideriz. Orada beş altı ay yaşar, bahara döneriz. Değişik hayat insanları mutlu eder.

Güzide:

— Ben orada görgüsüzlüklerimle sizi mahcup ederim, dedi.

Demir Bey:

— Sen hiç bir yerde beni mahcup etmezsin, dedi. Çok akıllısın, çok kabiliyetlisin, birkaç hafta içinde o kadar değiştin ki korkarım beni de beğenmiyeceksin bu gidişle.

Demir Bey şaka ediyordu. Güzide:

— Sen benim hem erkeğim, hem babam, hem bütün ailemsin, dedi.

Bu karşılık Demir Beyi çok hoşlandırdı.

KÖYDE OLANLAR

Demir Bey bana ağılları, kümesleri, ahırları gezdirdi. Eve döndüğümüz zaman Güzide bana:

— Erol Bey, dedi! Kavaklının halini gördün. Adı Kavaklı, ama bir kavak fidanına rastlıyamazsın. Eh bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ olur. Demir Bey tek başına burayı yeşil bir cennete çevirmiş. İnsan isterse neler yapmaz.

Demir Bey beni ağaçlığa kadar getirdi. Arkamdan bir yanaşma Amcamın evine kadar gelerek bir bakraç balla, iki çömlek tereyağı, koca bir sepet de meyva getirmiş.

O gece dağda gördüklerimi anlata anlata bitiremedim. Gördüklerim rüyama girecek kadar beni etkilemişti.

Ertesi gün yine iş yerine gittim. Son künk de yerine oturtulmuştu. Artık dağın suyunu yukarıdaki depoya çevirmekten başka iş kalmamıştı.

İki gün daha çalışıldı. Çimentoların kuruması için bırakıldı. Beklediğimiz bugünlerde Deli Zilha'yı aptallığı yüzünden salıvermişlerdi. Altı delikanlıya gelince, onlar Zilha'ya uydukları, Demir Beyin kovanlarını ve fidanlarını bozup ekinlerini ateşe verdikleri için yaptıkları ziyanı ödemeğe

mahkûm edilmişler.

Amcama ileri geri lâf söyleyen İsmail ağaya elince, onun ağalığı kalmamış, Gazinin iki göz kerpiş evinin bir gözüne sığınmış, gündüzleri taş taşımaya, künklerin üstünü örtmeye girişmişti. Bu iş onun hem ağrına gidiyor, hem de bu çalışmaya bedeni dayanmıyordu.

Kendi karnını doyurmaktan, sıkıntıya düşen adamın karşısına bir de deli Zilha çıkıverdi.

Doğruca eve gitmişti, ama kapı mühürlüydü, muhtar onu önlemiş, aklını başına almasını söylemişti. Kasabadan beri yürüyerek gelen kadının kafasında yine kötülükler vardı. Kocasını bulup yakasına yapışınca İsmail ağa çalıştığı küreğin palasını çıkarıp sapı ile onun üstüne yürümüş:

— Bunca yıldır beni kötülüğe sürdün, bundan sonra başının çâresine bak, diyerek kovalamıştı.

Zilha yırtılırcasına bağırıyor:

— Elosman, Memet, İpram, Güllünün oğlu, Kezbanın Ali, Sarı Mızdıva. Ne duruyonuz, avşam avşam varalım, o yabanın ocağını başına yıhalım, daş daş üstünde komayalım. O sütsüz avradı saçından sürüp getirelim köye. Mal neymiş, altın neymiş görsün biyol... diyordu.

Hangi delikanlının üstüne gitse, hepsi:

— Bizim başımızı belâya soktun, var sen git de arılar seni dalasın. Bu dünyada senin kötülüklerinden İsmail Ağa da kurtulsun, biz de, diyorlardı.

Zilha komşularının kapalı kapılarının, pencerelerinin önünde sesi yettiği kadar bağırıyordu.

— Gonşularım, mallarımı, davarımı elimden aldılar, altınlarımı apardılar, beni evimden barkımdan ettiler, ne durursunuz, diyordu.

Hiç bir kapı açılmıyor, hiç bir baş uzanmıyordu. Bir kaç kapıyı tekmelemiş, sonra köye gelen jandarmadan korka-

rak mescide kaçıp sinmişti.

Bütün köye, bütün komşularına ağzına geleni söyleyen bu kadını deli değil sadece edepsiz olduğunu herkes biliyordu. Köye gelişinin ikinci günü köylülerin, o kadar canına yetti ki, örtülü kapılar açıldı, eli sopalı kadınlar ortaya çıkıp onu kovalamaya başladılar. Yeni ayak çocuklardan, okul çağına gelmiş kabaca oğlanlara, kızlara kadar hepsi Deli Zilha'yı taşlamaya başladılar. Kadın birini tutmaya çalışırken, arkasından biri eteğini çekiyor, arkasına dönüp saldırmak isterken, bir başkası ayaklarının önüne ya bir sepet, ya bir teneke atıp onu yere düşürüyordu.

Kadın, sonunda hırsından çatlayacak hâle geldi. Ağlayıp çırpınmağa başladı. İsmail Ağanın barındığı Gazi'nin evine gitti. Orada ne olup bittiğini bilmiyoruz, ama herhalde ihtiyar asker ona bütün kötülüklerini anlatmış doğru yolun ne olduğunu göstermişti.

Havuzun ve künklerin kuruması bittiği günün ertesinde muhtar Halil efendi komşu köylere haber yollamış, suyun köye gelişinde bulunmalarını istemişti.

Bize kadar gelen Halil efendi, amcama:

— İdris efendi, dedi. Delikanlılardan birini yukarıya, taş ocaklarına saldım. Demir Beyi de dâvet ettim. Gayri gelir mi, gelmez mi bilmem?

Amcam:

— İyi ettin Muhtar, dedi. O adam hepimize lâzım.

Akşamdan hazırlanan, salaşın altında konuklara çay kahve ikramı için gerekli işler yapılmıştı.

Bu tören öyle çok gösterişli bir şey olmadı. Ama iki üçyüz konuk köye gelmişti. Saz çalan, davul çalan delikanlılar cümbüş yapıyor, ayak oyunları oynuyorlardı. İlk çay, kahve dağıldıktan sonra, amcamla yukarıya çıktık. Suyun yolunu hazneye çevirdik.

Eli sopalı kadınlar ortaya çıkıp, Deli Zilha'yı kovalamaya başladılar.

Biz aşağıya indiğimiz zaman bilek kalınlığındaki su çeşmenin üç musluğundan akıyordu. Herkes ilk defa görüyormuş gibi suyun başına toplanmışlardı. Artan su havuza yayılıyor ve koca havuzdaki su yavaş yavaş yükseliyordu.

İşte bu sırada kalabalık arasından bir ses yükseldi:

— Hemşeriler, uğurlu kademli olsun. Su hayattır.

Herkes başını çevirdi. Atın üstünde, halkın arasında Demir Bey görünüyordu. Onun yanındaki güzel bir kısrakta, başı bir eşarpla örtülü Güzide vardı.

Herkes suyu bırakmış, onlara dönmüşlerdi. Güzide'yi bütün köy halkı sever, ona acırlardı. Şimdi onu karşılarında, canlı, neşeli görüyorlardı.

Muhtar Halil:

— Hoş geldiniz Demir Bey, hoş geldin kızım Güzide, dedi.

Güzide, ince ve tatlı bir sesle:

— Benim kimseden davam yoktur, dedi. Allah hepinizden hoşnut olsun.

Çektikleri canına yeten İsmail ağa:

— Ben senin bugüne bugün dayınım, dedi. Senin sayende yıllar boyu ağa gibi yaşadım. Kapımda ırgat besledim. Buna da şükür.

Güzide:

— Dayı, dedi. Bu ihtiyar yaşında seni yoksul yaşatacak değilim. Allah kendisinden hoşnut olsun. Demir Beyde her şey var. Yirmi dönüm tarla ile bir kerpiç evin, davarın yoksulu değilim. Hepsi senin olsun.

İsmail ağa, ağlaya ağlaya ellerini havaya kaldırmış bağırıyordu:

— Allah seni iki dünyada, mutlu etsin kızım.

Demir Bey bu konuşmanın uzayıp gitmesini istemiyordu. Sesini yükseltip:

— Halil Efendi, diye bağırdı. O ekinimi yakan, fidanlarımı kıran, kovanlarımı dağıtan delikanlılara söyle. Benim

onlardan davam yok. Hepsini bağışladım. Haydi eve gidelim.

Onlar attan indiler. Bekir Çavuşun peşi sıra köy meydanını geçip evin önüne vardılar. O zaman Güzide:

— Mallarımı bana teslim et Bekir Çavuş, dedi.

Bekir çavuş kapının bağını çözdü, mühürü kopardı, kapıyı ardına kadar açtı.

— Bir tamam teslim ettim mi bacım? dedi.

Güzide:

— Teslim aldım çavuş, dedi.

Sonra iki gözü iki çeşme ağlayan dayısına döndü:

— Dayı, helâli hoş olsun, buyur içeriye, ev de davar da, tarlalar da senin, dedi...

Bu sırada saçı başı dağınık, üstü başı yırtık, yorgunluktan ayakta güç duran Deli Zilha ortaya çıktı. Güzide'nin karşısına dikildi:

— Ben ne olacağım yavrum? dedi.

Güzide yediği dayakları unutmuştu.

— Ben bu evde alnımın yazısını gördüm, dedi. Senden de davam yoktur yenge. Varın güle güle oturun.

Onlar köyden ayrılırken, Gazi arkalarından bağırdı:

— Allah gönlüne göre versin Demir Bey.

Onlar gittikten sonra dolan havuzun başında sazlar çalındı. Türküler söylendi. Yakın köylerden gelen konuklara yemek verildi. Öğretmen İhsan, okulun bayrak gönderine kocaman, yepyeni bayrağı çekmişti. O nazlı nazlı dalgalanırken Gazi'nin gözleri yaşarıyor, ilk defa bayrak görmüş gibi bağırıyordu:

— Ölmeden bir daha gördüm, seni. Dünya durdukça

Bize mendil sallayan Güzide olmalı. Yanındaki de Demir.

dalgalan.

.....

O akşam yemekten sonra amcam:

— Erol, dedi. Gel seninle hesap görelim.

Bu hesap uzun sürmedi. Elde bir iki bin lira kalmıştı.

— Amca, dedim. Benim yol param var. Köyün malı köyde kalsın. Artan para ile bu Kasım'da köye fidan diktirirsin. İnşallah bir daha gelişimde köyü yeşillikler içinde bulurum.

Amcam:

— İstediğin gibi olsun oğlum, dedi. Ama ayın kaçındayız biliyor musun? Senden ayrılmak bana çok güç gelecek. Ne yapayım ki, okulların açılmasına pek az bir zaman kaldı.

Bana da yol görünmüştü.

Bir iki gün sonra amcamın arabasıyla yola çıkarken bütün köy halkı beni yola kadar indiriyor, ellerini, kollarını sallıyorlardı.

Ovaya inerken başımı çevirdim. Taş ocaklarına doğru baktım. Orada set üstünde ancak seçilebilen iki insan vardı. Biri bir mendil sallıyordu. Amcam:

— Mendil sallayan Güzide olmalı, dedi. Yanındaki de Demir. Çorak, ıssız taş ocaklarını yemyeşil bir cennete çeviren dağdaki yabancı.

-SON-

10

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810012
9 789753 810012

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com